

**КЫРГЫЗ РЕСПУБЛИКАСЫНЫН БИЛИМ БЕРҮҮ ЖАНА
ИЛИМ МИНИСТРЛИГИ
КЫРГЫЗ БИЛИМ БЕРҮҮ АКАДЕМИЯСЫ**

АНГЛИС ТИЛИ

Жалпы билим берүү мекемелеринин

5-11-класстар үчүн

предмети боюнча программа

Бишкек – 2023

Кыргыз Республикасынын жалпы билим берүү уюмдарынын 5-11-класстары үчүн англис тили предмети боюнча программа. - Бишкек, 2023.

Түзгөндөр:

- Абдышева Ч.А. БМУнун англис тили кафедрасынын окутуучусу, Бишкек ш.,
- Балуга О.Р. “My studio” ЖЧКнун методисти, Кант ш.,
- Жолчиева А.А. п.и.к., Ала-Тоо Эл аралык университетинин доценти,
- Цуканова Н.Э. Борбордук Азиядагы Эл аралык университетинин улук окутуучусу, Токмок ш.,
- Назарбекова Г.Дж. «Лингва» инновациялык билим берүү фондунун директору, Бишкек,
- Фатнева А.Г. “Bilimkana American School» мектебинин англис тили мугалими, Бишкек ш.,
- Орусбаева Д.Н. Кыргыз билим берүү академиясынын көп тилдүү билим берүү бөлүмүнүн башчысы,
- Суеркулова А.К. Кыргыз билим берүү академиясынын филологиялык билим берүү бөлүмүнүн улук илимий кызматкери

Рецензенттер:

- Касиева А.А. ф.и.к., Кыргыз-Түрк «Манас» университетинин доценти,
- Газиева Н.А. Новопокровка орто мектебинин директору, англис тили мугалими,
- Жаломанова М.С. Кыргыз билим берүү академиясынын көп тилдүү билим берүү бөлүмүнүн жетектөөчү адиси.

Программа Кыргыз Республикасынын Өкмөтүнүн 2022-жылдын 22-июлундагы No 393 токтому менен бекитилген Жалпы билим берүүнүн жаңыланган Мамлекеттик билим берүү стандартына ылайык орто мектептерде англис тилин окутуунун мазмунуна жаңы мамилени сунуштайт.

Бул программа заманбап мектепке керек болгон жаңы окуу китептеринин жана окуу куралдарынын авторлору үчүн, ошондой эле Кыргыз Республикасынын билим берүү мекемелеринин мугалимдери үчүн колдонмо боло алат.

МАЗМУНУ/

1. ТҮШҮНДҮРМӨ КАТ	4
2. ПРЕДМЕТТИН КОНЦЕПЦИЯСЫ	6
2.1 Предметтин максаты жана милдеттери	6
2.2 Предметтин мазмундук тилкелери	7
2.3 Предметтик компетенттүүлүктөр	7
2.4 Негизги компетенттүүлүктөр	8
3. МЕТОДИКАЛЫК СУНУШТАР	9
3.1 Саат бөлүштүрүү	9
3.2 Окутуунун формалары жана методдору	10
3.3 Баалоо жана баалоо критерийлери	13
4. ТЕМАТИКАЛЫК ПЛАНДОО	13
4.1 Класстар боюнча тематикалык пландоо	14
5. КҮТҮЛГӨН НЫТЫЙЖАЛАР	19
5.1.Класс боюнча күтүлгөн жыйынтыктар	19
6. НЕГИЗГИ ЧЕНЕМДИК УКУКТУК ДОКУМЕНТТЕР.....	40
6.1 Кыргыз Республикасынын ченемдик укуктук документтери	40
7. АДАБИЯТ	40
7.1. Мугалимдер үчүн	40
7.2. Окуучулар үчүн	41
7.3. Электрондук ресурстар	41

1. ТҮШҮНДҮРМӨ КАТ

Программа Кыргыз Республикасынын жалпы билим берүүчү мектептеринин 5-11-класстарынын окуучуларына англис тилин үйрөтүү үчүн иштелип чыккан жана жылына 34 окуу жумасына эсептелген. Программа «Билим берүү жөнүндө» Кыргыз Республикасынын Мыйзамына жана Кыргыз Республикасынын мектептик жалпы билим берүүнүн мамлекеттик билим берүү стандартына ылайык иштелип чыккан. Программа билим берүү стандартынын предметтик темаларынын мазмунун аныктайт, курстун темалары боюнча окуу сааттарын болжолдуу бөлүштүрүүнү берет жана окуу процессинин логикасын, окуучулардын жаш өзгөчөлүктөрүн, предмет аралык жана предмет ичиндеги байланыштарды эске алуу менен темаларды жана тилдик материалдарды окутуунун ырааттуулугун сунуштайт. Программанын негизинде аймактык жана автордук программалар иштелип чыгат, окуу китептери жана окуу куралдары түзүлөт.

Англис тили маданияттар аралык байланыштын эң маанилүү каражаты болуп саналат, ансыз адамзат коомунун интеграциясы мүмкүн эмес. Бүгүнкү күндө коомдук мамилелерде жана коммуникация каражаттарында болуп жаткан өзгөрүүлөр (жаңы маалыматтык технологияларды колдонуу) билим берүүнүн коммуникативдик жана функционалдык багытын жогорулатууну, мектеп окуучуларынын филологиялык даярдыгын өркүндөтүүнү талап кылат. Мунун баары «Англис тили» предметинин жалпы билим берүүчү дисциплина катары статусун жогорулатат. "Англис тили" предметинин негизги максаты предметтик жана негизги компетенттүүлүктү, б.а. МКТ технологияларын жана медиа-маалыматтык сабаттуулукту колдонуу менен көп түрдүү өзгөрүп жаткан дүйнөдө бөтөн тилдүү инсандар аралык жана маданияттар аралык баарлашууну ишке ашырууга жөндөмдүүлүктү жана даярдыкты калыптандырууда турат. Англис тили окуу предмети катары төмөнкүлөр менен мүнөздөлөт:

- предметтер аралык, б.а. англис тилиндеги кептин мазмуну билимдин ар кандай тармактарынан маалымат болушу мүмкүн, мисалы, биология, искусство, тарых, география, математика ж.б.;

- көп деңгээлдүү - бир жагынан, тилдин аспектилерине байланыштуу ар кандай тилдик каражаттарды өздөштүрүү зарыл: лексикалык, грамматикалык, фонетикалык, экинчи жагынан, сүйлөө ишмердүүлүгүнүн төрт түрү боюнча: сүйлөө, окуу, угуу, жазуу;

- функционалдуулук – окуу жана турмуштук кырдаалдарда колдонуу үчүн тилдик каражаттарды өздөштүрүү.

Элдин маданиятынын маанилүү элементи – тигил же бул тилде сүйлөөчү жана аны башкаларга берүү каражаты катары чет тил инсандын калыптанышына жана анын дайыма өзгөрүп туруучу көп маданияттуу, көп тилдүү дүйнө шарттарына социалдык адаптацияланышына салым кошот. Англис тили окуучулардын лингвистикалык көз-карашын кеңейтип, баарлашуу маданиятын калыптандырууга көмөктөшөт жана окуучулардын жалпы кепти өнүктүрүүгө салым кошот.

Программа англис тилин окутууда инсанга багытталган, коммуникативдик-функционалдык, когнитивдик, социалдык-маданий жана активдүү мамилени ишке ашырууга багытталган. Чет тилинин коммуникативдик компетенттүүлүгүн калыптандыруу билим берүүнүн интегративдик максаты катары, ошондой эле окуу предметинин каражаттарын колдонуу менен мектеп окуучуларын өнүктүрүү жана тарбиялоо катары каралат.

Окуучунун инсандыгын окуу-тарбиялоо процессинин борборуна койгон жана анын жөндөмдүүлүктөрүн эске алган окуучуга багытталган мамиле чет тилдердин коммуникативдик компетенциясын социалдык-маданий компонентине өзгөчө басым жасайт.

Бул билим берүүнүн маданий багытын, ар түрдүү өлкөлөрдүн маданияттары менен таанышууну, өзүнүн улуттук өзгөчөлүгүн жакшыраак түшүнүүнү, аны англис тилинде бере билүүсүн жана окуучуну маданияттар диалогуна тартууну камсыз кылууга тийиш.

2. ПРЕДМЕТТИН КОНЦЕПЦИЯСЫ

«Англис тили» окуу предметинин ролу жана орду маданияттардын диалогунун контекстинде адамдардын ортосундагы байланыш каражаты катары аларды кеңири колдонууга мүмкүндүк бере турган тилдерди изилдөөгө багытталган заманбап социалдык заказдын өзгөчөлүктөрү менен аныкталат.

Негизги милдеттердин катарына өсүп келе жаткан муунда өз ара түшүнүшүүгө даярдыкты калыптандыруу, толеранттуулук рухунда тарбиялоо, башка элдердин маданиятын, жашоо образын жана ойлорун түшүнүүгө жөндөмдүүлүктү өнүктүрүү, коммуникация процессинде өз ойлорун жана сезимдерин жеткире билүү кирет. Белгиленген милдеттерди алдыга жылдыруу маданияттар аралык байланыштын каражаты катары чет тилин өздөштүрүүнү болжолдойт.

Чет тилдер ар тараптуу маалымат алмашуунун, улуттук маданияттардын өз ара аракеттенүүсүнүн жана инсандын жалпы адамзаттык баалуулуктарды өздөштүрүүнүн куралы катары андан ары иштеши үчүн изилденет. Өлкөдө баарлашуунун ар кандай түрлөрүн натыйжалуу камсыз кылуу үчүн чет тилдерин колдоно билген адистерге болгон муктаждык өсүүдө..

2.1. Предметтин максаты жана милдеттери

5-11-класстарда чет тилин окутуунун максаты – окуучулардын чет тилдердин коммуникативдик компетенттүүлүгүн өздөштүрүү аркылуу көп маданияттуу, көп тилдүү инсанды калыптандыруу.

Бул максатка жетүү үчүн төмөнкү милдеттерди аткаруу зарыл:

Когнитивдик милдеттер:

- 5-11-класстар үчүн лексикалык жана грамматикалык минимумга ылайык баарлашуу максаттарына жетүү үчүн керектүү грамматикалык формаларды жана лексикалык бирдиктерди тандайт,
- кеп ишмердүүлүгүнүн негизги түрлөрүн (чет тилдүү кепти угуу жана түшүнүү, сүйлөө, окуу, жазуу) өздөштүрүү,
- бир эле учурда бир тексттен, бир нече текст фрагменттеринен керектүү маалыматты табат жана бөлүп алат,
- тексттин мазмунун жана формасын чагылдырат жана баалайт, маалыматтарды салыштыруунун негизинде жыйынтык чыгарат,
- маалыматты интеграциялайт жана чечмелейт, маалыматтын аныктыгын баалайт, ошондой эле тексттин карама-каршы келген бөлүктөрүн дал келтирүү жолдорун табат,
- ар кандай текст форматтары менен иштейт: туташ, туташ эмес, аралаш, курама (*менюлар, афишалар, жарнамалар, жүгүртмө ж.б.*),
- визуалдык, санариптик, графикалык маалыматтарды түшүнөт жана чечмелейт.

Жүрүм-турум милдеттери:

- предметтик стандартта белгиленген деңгээлде кеп ишмердүүлүгүнүн түрлөрүн (угуу, окуу, сүйлөө, жазуу) өздөштүрөт,
- чет тилин анын когнитивдик, коммуникативдик жана экспрессивдүү

функцияларынын биримдигинде жана өз ара аракеттенүүсүндө баарлашуунун эффективдүү каражаты катары билет,

- өз алдынча издөө жана окуу-практикалык иштерди уюштурууга, анын ичинде маалыматтык-коммуникациялык технологияларды колдонууга жөндөмдүү,
- окуучу өз алдынча билим алуу, өзүн-өзү таануу жана инсандык өзүн-өзү өнүктүрүү көндүмдөрүн өнүктүрөт,
- окуучу медиа жана маалыматтык сабаттуулук көндүмдөрүн өнүктүрөт.

Баалуулук милдеттери:

- өнүгүүнүн курактык өзгөчөлүктөрүнө ылайык көп тилдүүлүктүн баалуулугун тааныйт,
- маданий көп түрдүүлүктүн баалуулуктарын коомдук, саясий жана маданий турмушта толеранттуу жүрүм-турумдун негизи катары тааныйт жана кабыл алат, ошол эле учурда өз өлкөсүнүн жана дүйнөнүн элдеринин маданий жана руханий баалуулуктарын өздөштүрүү менен бирге чет тили жана маданияты менен таанышат,
- түрдүү маданияттар менен таанышуу аркылуу окуучунун дүйнөнүн картинасы жөнүндөгү түшүнүгү байыт жана анын жалпы көз карашы кеңейет,
- окуучунун элестетүүсү өнүгөт жана инсандын эмоционалдык-сезимтал чөйрөсү байыт,
- тилдер аралык жана маданияттар аралык баарлашууга даярдыгын көрсөтөт,
- окуучу көп түрдүүлүктүн жана теңдиктин, адам укуктарынын, басмырлабоонун, инклюзиянын, социалдык кошулуунун жана айырмачылыктарды урматтоонун баалуулуктарын өнүктүрөт,
- коомчулуктун бакубаттуулугу үчүн гендердик теңчиликтин негизинде өз ара аракеттенүүнү үйрөнөт,
- заманбап экологиялык көйгөйлөр, климаттын өзгөрүшү, жоопкерчиликтүү керектөө, жаратылышка аяр мамиле жана жашыл экономика маселелерин түшүнөт,
- Кыргыз Республикасынын жарандарынын коомчулугуна таандык экендигин аңдап билет.

2.2 Предметтин мазмундук тилкелери

5-11-класстар үчүн "Англис тил" предмети боюнча стандарттын мазмундуу тилкелери "Чет тилин билүү боюнча жалпы европалык компетенциялардын: Изилдөө, окутуу, баалоо" ("Common European Framework of Reference: Learning, Teaching, Assessment") мазмунун чагылдырат. "Чет тилин билүү боюнча жалпы европалык компетенциялар: Окуу, окутуу, баалоо" - бул чет тилин окутуу ыкмаларын системалаштырган жана тилди билүү деңгээлин баалоону стандартташтырган документ. Жалпы европалык компетенциялар тутуму үч этапка бөлүнөт: А, В, С, алар өз кезегинде эки этапка бөлүнөт. Ошентип, европалык лингвистикалык компетенцияларды баалоо системасы боюнча тилди билүүнүн 6 деңгээли бар: А1, А2, В1, В2, С1, С2. Ар бир деңгээл үчүн окуучунун окуу, угуу, сүйлөө жана жазуу жагынан алган билими жана жөндөмү сүрөттөлөт.

Мектептин 5-11-класстарындагы англис тили курсу өз ара тыгыз байланышкан окуу материалдарынан турат, алар төмөнкү мазмундук линияларга бириктирилген:

- социалдык-тиричилик чөйрөсү;
- социалдык-маданий чөйрө;
- окуу-эмгек чөйрөсү.

Орто жана жогорку класстарда чет тилин билүү боюнча жалпы европалык

компетенцияларга ылайык төмөнкү деңгээлдер аныкталган:

1-таблица. Класстар боюнча чет тилин өздөштүрүү деңгээлдери

Элементардык билүү	A2 Жөндөмдүүлүк деңгээли	5-класс – Элементардык деңгээл / Elementary
	A2 + Босогого чейинки деңгээл	6-класс – Баштапкы орто деңгээл / Pre-Intermediate
	A2 + Босогого чейинки деңгээл	7-класс – Баштапкы орто деңгээл / Pre-Intermediate
	A2 + Босогого чейинки деңгээл	8-класс – Орто деңгээл / Pre-Intermediate
Өз алдынча билүү	B1 Босого деңгээли	9-класс – Орто деңгээл / Intermediate
		10-класс – Орто деңгээл / Intermediate
	B1+ Босого деңгээли	11-класс – Орто деңгээл / Intermediate

2.3 Предметтик компетенттүүлүктөр

Англис тили сабагында окуучу төмөнкү предметтик компетенттүүлүктөрдү өнүктүрөт:

- **Тилдик компетенттүүлүк** – окуучу негизги мектеп үчүн тандалып алынган баарлашуу темаларына, чөйрөлөрүнө жана кырдаалдарына ылайык жаңы тилдик каражаттарды (фонетикалык, орфографиялык, лексикалык, грамматикалык) өздөштүрөт, үйрөнүлүп жаткан тилдин тилдик кубулуштары жөнүндө билимдерди, эне жана үйрөнүп жаткан тилде ойду билдирүүнүн ар кандай ыкмаларын өздөштүрөт;
- **Кептик компетенттүүлүк** – окуучу сүйлөө ишмердүүлүгүнүн 4 негизги түрү боюнча (сүйлөө, угуу, окуу, жазуу) коммуникативдик көндүмдөрдү, маалыматты кабыл алуу жана берүү учурунда тил ресурстарынын жетишсиздигинен кырдаалды жеңүү жөндөмдүүлүгүн өнүктүрөт;
- **Социо-маданий компетенттүүлүк** – окуучулардын тажрыйбасына, кызыгуусуна, психологиясына ылайык келген темалардын, чөйрөлөрдүн жана баарлашуу кырдаалынын алкагында үйрөнүп жаткан тилдин жардамы менен ар түрдүү элдердин маданияты менен таанышат, жеке жана башка айырмачылыктарга карабастан адамдар менен мамиле түзүүгө үйрөнөт; чет тилдердин маданияттар аралык баарлашуу шарттарында өз өлкөсүн, анын маданиятын көрсөтүү жөндөмүн калыптайт, окуучу жалпы жана атайын окуу көндүмдөрүн өнүктүрөт, тилдерди жана маданияттарды өз алдынча үйрөнүү үчүн жеткиликтүү болгон ыкмалар лар менен таанышат, анын ичинде жаңы информациялык технологияларды колдонот.

Предметтик компетенттүүлүктөр функционалдык жактан түзүлөт:

- Лексикалык жана грамматикалык тапшырмалар грамматикалык эрежелерди жаттоону жокко чыгарат. Окуучулар оозеки жоопторду, сүйлөмдөрдү, жазма тексттерди түзүүдө жаңы сөздөрдү жана грамматиканы колдонушат.
- Окуу материалы өлкөнүн жана дүйнөнүн маданияттарынын көп түрдүүлүгүн чагылдырат.

- Тапшырмалар окуучулардын окуу көндүмдөрүн өнүктүрүүгө багытталган: маалыматты издөө жана табуу, текстти талдоо, маалыматтарды салыштыруунун негизинде корутундуларды түзүү.
- текст менен иштөө үч этаптан турат: текстке чейин, текст менен иштөө, тексттен кийин;
- жаңы лексиканы киргизүү жана аны менен иштөө үчүн семантизациянын ар кандай ыкмалары колдонулат: сүрөттөр, кыймылдар аркылуу, сөздү бөлүктөр боюнча талдоо, антоним жана синонимдерге таянуу;
- 4 кеп ишмердүүлүн калыптануу: угуу, окуу, сүйлөө, жазуу;
- сабакта ар түрдүү тексттерди колдонуу: туташ, туташ эмес, аралаш, курама (меню, афиша, жарнама, жүгүртмө ж.б.)

2.4 Негизги компетенттүүлүктөр

Негизги компетенттүүлүктөр (маалыматтык, социалдык-коммуникациялык, өзүн-өзү таануу жана көйгөйлөрдү чечүү) билим берүү процессинде табигый коммуникацияны уюштурууда предметтик компетенциялар аркылуу ишке ашырылат.

5-11-класстын окуучулары үчүн төмөнкү көндүмдөр негизги компетенттүүлүктөрдү түзөт:

Маалыматтык. Окуучулар билишет (түшүнүшөт):

- үйрөнүп жаткан тилдин негизги тамга айкалышы, тыбыштары;
- үйрөнүп жаткан тилдин окуунун жана орфографиянын негизги эрежелери;
- сүйлөмдүн негизги түрлөрүнүн интонациясынын өзгөчөлүктөрү;
- үйрөнүп жаткан тилдин өлкөнүн же өлкөлөрдүн аталышы;
- үйрөнүп жаткан тилдин өлкөнүн же өлкөлөрдүн адабий чыгармаларындагы эн белгилүү каармандардын аттары;
- балдар фольклорунун рифмалуу чыгармаларын жатка айтуу (мазмуну жана формасы боюнча жеткиликтүү).

Социалдык-коммуникативдик. Окуучулар:

- мугалимдердин, классташтардын сөзүн угуп түшүнүшөт, жеңил тексттердин негизги мазмунун көрсөтмө куралга таянуу менен түшүнүшөт;
- башка адамдар менен баарлашуу каалоосун жана жөндөмдүүлүгүн көрсөтүшөт;
- элементардык этикеттик диалогго катышат (таанышуу, куттуктоо, ыраазычылык, саламдашуу);
- маектешине жөнөкөй суроолорду берүү менен (Ким? Эмне? Кайда? Качан?) жана маектешинин суроолоруна жооп берип, өзү, үй-бүлөсү, досу жөнүндө кыскача сүйлөшө алат;
- предметтин чакан сүрөттөмөлөрүн, сүрөттөрдү (жаратылыш, мектеп жөнүндө) үлгү боюнча түзөт;
- айтылыш эрежелерин жана интонацияны сактоо менен окулган тил материалына негизделген текстти үн чыгарып окушат, өз алдынча үнсүз окушат;
- мазмуну жана тилдик материалы боюнча жеткиликтүү чакан тексттердин негизги мазмунун түшүнүшөт, зарыл болсо, эки тилдүү сөздүктү колдонушат;
- англис тилиндеги текстти көчүрүп жазышат, чечилип жаткан билим берүү милдетине ылайык андан сөздөрдү көчүрүп жана (же) ага сөздөрдү киргизишет;

- үлгү боюнча кыскача куттуктоо жазышат (туулган күнүңүз менен, жаңы жылыңыз менен).

Өзүн-өзү таануу жана көйгөйлөрдү чечүү. Окуучулар алган билимдерин жана коммуникациялык көндүмдөрүн практикалык иш-аракеттерде жана күнүмдүк турмушта колдонушат:

- тааныш темалар боюнча англис тилинде сүйлөгөндөр менен оозеки баарлашуу;
- башка өлкөлөрдүн өкүлдөрүнө достук мамиле кылуу;
- англис тилин байланыш каражаты катары пайдалануудагы психологиялык тоскоолдуктарды жеңүү;
- чет элдик фольклору жана англис тилиндеги көркөм адабияттын жеткиликтүү үлгүлөрү менен таанышуу;
- эне тилдин кээ бир өзгөчөлүктөрүн тереңирээк түшүнүү

3. МЕТОДИКАЛЫК СУНУШТАР

3.1. Сааттарды бөлүштүрүү

Базалык окуу Планына ылайык, ар бир класска жумасына 2 сааттан кем эмес окуу жүктөмү берилет, окуу жумаларынын саны 17. Программада окутуу кыргыз, орус тилдеринде жүргүзүлгөн класстарда берилген сааттарды максаттуу пайдалануу менен окуу процессинин натыйжалуулугун жогорулатуу үчүн сааттар төмөнкүдөй бөлүштүрүлдү:

5, 6-класстар, жумасына 3 саат, жылына 102 саат.

2 саат – киришүү бөлүгү

82 саат – кептик темалар жана грамматикалык материал

4 саат – кайталоо

8 саат – долбоор/изилдөө иштери

4 саат – текшерүү иштери

2 саат – мугалимдердин резерви

7, 8, 9, 10, 11-класстар, жумасына 2 саат, жылына 68 саат.

1 саат – киришүү бөлүгү

49 – кептик темалар жана грамматикалык материал

4 саат – кайталоо

8 саат – долбоор/изилдөө иштери

4 саат – текшерүү иштери

2 саат – мугалимдердин резерви

Окутуу өзбек жана тажик тилдеринде жүргүзүлгөн класстарда программалык сааттар төмөнкүдөй бөлүштүрүлөт:

5, 6, 7-класстар, жумасына 2 саат, жылына 68 саат.

1 саат – киришүү бөлүгү

49 – кептик темалар жана грамматикалык материал

4 саат – кайталоо

8 саат – долбоор/изилдөө иштери

4 саат – текшерүү иштери

2 саат – мугалимдердин резерви

8, 9, 10, 11-класстар, жумасына 1 саат, жылына 34 саат.

1 саат – киришүү бөлүгү

25 саат – кептик темалар жана грамматикалык материал

4 саат - кайталоо

4 саат - текшерүү иштери

5–11-класстарда чет тилин окутуу курсу концентрдик ыкмага негизделген. Концентрдик мамиле чет тилин окутуунун бир нече этабында бир эле темага кайрылып, тил материалын акырындык менен татаалдаштырууну камтыйт. Ошол эле учурда, мурда окулган материалды активдештирилет, бекемделет жана тереңдетилет, бул окутуунун натыйжалуулугун жогорулатууга жана билим менен көндүмдөрдүн туруктуулугуна жетишүүгө мүмкүндүк берет.

5-11-класстарда өтө турган темалар:

1. Инсан
2. Үй-бүлө
3. Мектеп
4. Турак жай, жашаган жери
5. Сатып алуулар, тамак-аш, кийим-кече.
6. Спорт жана ден соолук
7. Күнүмдүк жашоо
8. Курчап турган дүйнө
9. Менин өлкөм
10. Үйрөнүп жаткан тилдин өлкөлөрү
11. Илим жана техника дүйнөсү
12. Адабият, музыка жана искусство дүйнөсү

Ар бир кептик темада окуучулар кеп ишмердүүлүгүнүн түрлөрүн - окуу, угуу, сүйлөө, лексика жана грамматикалык материалды (синтаксис, лексика, морфология, фонология) өздөштүрүшөт, алар тилди коммуникативдик бүтүндүк катары түзүшөт жана окуучуларга тилди талап кылынган деңгээлде өздөштүрүүгө жардам берет. Жаңы көндүмдөр, маалымат жана тил окуучуларды кызыктырган коммуникативдик контекстте киргизилиши жана колдонулушу керек.

Мугалимдердин инсанга багытталган ыкманы колдонуусу окуучулардын тилин, интеллектуалдык жана социалдык жөндөмдөрүн өнүктүрүүдө маанилүү роль ойнойт. Жуптук, топтук же жекече иш кандайдыр бир деңгээлде окуучунун өз алдынчалык көндүмдөрүн өнүктүрүүгө жардам берет. Тилдик тапшырмалар дифференцияланган, анык жана табигый болушу керек жана сабакта алынган теориялык билимдер жана көндүмдөр турмушта да колдонула тургандай түзүлүшү керек. Бул тапшырмалар креативдүү болушу керек дегенди билдирет, студенттер бир эле учурда ар кандай көндүмдөрдү, стратегияларды жана маалыматка ээ болушун талап кылат.

Окуучулар изилденип жаткан маданиятты түшүнүп, талкуулашы керек, ошондой эле эне энетилинде сүйлөгөндөр жана чет тил катары пайдалангандар менен баарлашуу жана эффективдүү иштешүү үчүн зарыл болгон социалдык жана ой жүгүртүү жөндөмүнө ээ болушу керек. Маданиятты изилдөө тарых, адабият, музыка, кийим-кече, ашкана, майрамдар

ж.б. камтыйт. Маданияттын тышкы өзгөчөлүктөрү аркылуу окуучулар ар кандай элдердин баалуулуктарын үйрөнүшөт, стереотиптерди жок кылышат, толеранттуулукка жана ар түрдүү маданияттардын, социалдык жана этникалык жамааттардын өкүлдөрү менен өз ара аракеттенүүгө үйрөнүшөт. Бул окуучулар үйрөнүп жаткан тилде инсандар аралык, конфликтсиз баарлашуу үчүн стратегияларды иштеп чыгуу жана колдонуу керек дегенди билдирет.

Сүйлөшүү темалары окуучулардын кызыгуусун жаратып, окуучулар өздөрүн кызыктырган ойлорду тил менен айта билиши керек. Мугалим окуучулардын кызыгуусун, тил деңгээлин жана жаш өзгөчөлүгүн эске алуу менен эң кызыктуу тапшырмаларды тандап алышы керек. Сабакта окуучуларды стимулдаштыруу үчүн көргөзмө куралдарды, музыканы жана кызыктуу долбоорлорду колдонуу керек. Тапшырмалар окуучуларга сабактан тышкары тилди кантип колдонууну, алардын жеке, окуу жана социалдык өсүшүн көрсөтүшү керек.

Чет тилин окутуунун негизги максаты мектеп окуучуларын өз алдынча болууга үйрөтүү, алган билимдерин мугалимге көз карандысыз, чыныгы жашоодо натыйжалуу колдоно билүүсү болуп саналат.

3.2 Окутуунун формалары жана методдору

Интерактивдүү окутуу кызматташтык атмосферасын түзүү, ошондой эле окууга мотивацияны жогорулатуучу, когнитивдик активдүүлүктү стимулдаштыруучу ыкмаларды колдонуу менен уюштурулат.

1. Окуу көндүмдөрүн өнүктүрүүгө багытталган методдор. Бул методдор тексттер менен иштөөдө жаңы ыкмаларды белгилейт жана бардык окуучуларды окуу процессине тартууга, изилденип жаткан темага болгон кызыгууну арттырууга, акыл-эс ишмердүүлүгүн активдештирүүгө жардам берет. Буларга төмөнкүлөр кирет: Инсерт, схемалар, жуптап окуу, Б/Б/Б (билем, билгим келет, билдим), аралаш логикалык чынжырлар ж.б..

Инсерт. Бул ыкма окуучулардын текст менен натыйжалуу иштөө көндүмдөрүн калыптандырууга, активдүү жана ойлонуу менен окууну өнүктүрүүгө, мурда белгилүү болгон материалды жаңысы менен байланыштырууга, ошондой эле теманы андан ары изилдөө үчүн кызыгууну ойготууга мүмкүндүк берет. Бул методду колдонууда окуучу баракчанын четтерине белги коет ("V" - билгем; "+" - жаңы; "-" - башкача ойлогом; "?" - түшүнгөн жокмун, суроолор бар), ал эми текстти окугандан кийин таблицаны графанын аталыштарына ылайык тиешелүү белгилер менен толтурат. Таблицада тексттен алынган маалыматтар кыскача жазылат. Андан кийин алынган маалыматты кайра иштетүү процессин уюштуруу керек. Мисалы, текстти окуу учурунда пайда болгон маселелер боюнча жаңы маалыматтарды талкуулоо, дебаттарды уюштуруу же изилдөө иштерин уюштуруу. Бул ыкманы колдонуунун натыйжасында төмөнкүлөр пайда болот:

- текст менен натыйжалуу иштөө көндүмдөрү;
- активдүү, ойлонуу окуу;
- мурда белгилүү болгон материалды жаңы менен байланыштыра билүү;
- теманы андан ары изилдөөгө түрткү берет.

Б-Б-Б (билем, билгим келет, билдим). Метод изилдөө көндүмдөрүн өнүктүрүүгө жана таанып-билүү иш-аракетин рационалдуу уюштурууга багытталган. Б-Б-Б ыкмасы - кандайдыр бир тема же бөлүм боюнча изилдөө иштерин жүргүзүүгө мүмкүндүк берген графикалык уюштуруучу. Иштин жыйынтыгы төмөнкү таблицанда түзүлөт.

Билем	Билгим келет	Билдим

2. Жазуу кепти өнүктүрүүнүн ыкмалары. Жазуу иштеринин ар кандай түрлөрү окуучулардын мазмунун тереңирээк түшүнүүсүн өнүктүрөт, аларды кыраакы кылат, өз көз карашын табууга жардам берет, өз ойлорун жана тажрыйбасын сыйлоону өстүрөт. Жазуу иштерине төмөнкүлөр кирет: РАСЕ, Синквейн, куттуктоолор, каттар ж.б.

Синквейн. Окуучулардын түшүнүктүк жүгүн баалоо ыкмасы жана алардын чыгармачылык мүмкүнчүлүктөрүн өнүктүрүү каражаты. Синквейн (француз тилинен «беш») — беш саптан турган ыр. Бул предметтин кыска, өтө кыска сүрөттөлүшү, окуучуга өзүнүн билимин синтездешине, ал эми мугалимге окуучулардын белгилүү бир түшүнүк боюнча канчалык деңгээлде түшүнүгү бар экенин билүүгө, сабактын канчалык деңгээлде максатына жеткенин түшүнүүгө мүмкүндүк берет. Синквейн төмөнкү план боюнча түзүлөт:

1. бир зат атооч - тема;
2. теманы ачкан эки сын атооч;
3. теманы ачкан үч этиш;
4. теманы мүнөздөгөн төрт маанилүү сөз;
5. бир зат атооч - теманын синоними.

3. Салыштыруу ыкмалары. Бул ыкмалар маалыматты классификациялоого, баалоого, системалаштырууга мүмкүндүк берет. Бул учурда графикалык уюштуруучуларды колдонуу (схемалар, графиктер, тегерекчелер, таблицалар) изилденип жаткан предметтердеги окшоштуктарды жана айырмачылыктарды визуалдык түрдө көрсөтүүгө мүмкүндүк берет. Аларга төмөнкүлөр кирет: Венн диаграммасы, кластер ж.б.

Венн диаграммасы. Диаграмма ар кандай жана жалпы өзгөчөлүктөргө ээ болгон эки же андан көп аспектилерди кароодо анализ жана синтез жүргүзүүгө мүмкүндүк берет. Диаграмма эки же андан көп кесилишкен тегерекчелерде курулат

Кластер. Кластерлерге бөлүү абдан жөнөкөй жана эстеп калууга оңой:

- Негизги сөздү же сүйлөмдү чоң кагаздын ортосуна, доскага же башка жазуу бетине жазыңыз.
- Темага байланыштуу ойго келген сөздөрдү же сүйлөмдөрдү жазып баштаңыз.
- Идеяларды ойлоп таап, аларды жазып жатканда, сизге ылайыктуу көрүнгөн идеялардын ортосунда байланыштарды түзө баштаңыз.
- Убакыт бүткүчө же бардык идеяларыңыз түгөнгүчө, оюңузга келгенче көп идеяларды жазыңыз.

4. Окуучулардын илимий-изилдөө иш-аракеттеринин методдору. Бул методдор тилдик материалды чыгармачылык менен колдонууга, чет тили сабактарын изилдөөгө айлантууга мүмкүндүк берет: проблема коюу, чечүү жолдорун аныктоо, иш-аракеттердин ыкмаларын тандоо, күтүлгөн натыйжаларды формулировкалоо, реалдуу натыйжаларды көрсөтүү жана өзүн-өзү талдоо. Аларга төмөнкүлөр кирет: долбоорлор ыкмасы, маалымат алуу жана чогултуу ыкмасы, интервью, портфолио ж.б.

Долбоор ыкмасы. Бул ыкма тилдик материалды чыгармачылык менен колдонууга, чет тили сабактарын талкууга, изилдөөгө айландырууга мүмкүндүк берет. Долбоор ыкмасын колдонуу үчүн негизги талаптар:

- илимий-изилдөөнүн чыгармачылык планында маанилүү болгон, комплекстүү билимди, аны чечүү үчүн илимий издөөнү талап кылган тапшырманын болушу;
- күтүлгөн натыйжалардын практикалык, теориялык, таанып-билүүчүлүк маанилүүлүгү;
- окуучулардын өз алдынча (жеке, жуптук, топтук) ишмердүүлүгү;

- долбоордун мазмунун структуралаштыруу (этап-этабы менен натыйжаларды көрсөтүү менен);
- аракеттердин белгилүү ырааттуулугун камсыз кылуучу изилдөө ыкмаларын колдонуу

5. Биргелешип окутуу ыкмалары. Топтук иш билим берүүнүн алгачкы баскычтарында гана эмес, андан кийинки тарбия иштеринде да оң роль ойнойт. Чакан топтордо иштөө бардык окуучуларга ишке катышууга жана активдүү угуу, жалпы пикирди түзүү, кызматташуу жана инсандар аралык көндүмдөрдү практикалоо сыяктуу көндүмдөрдү чоң топто иштөөгө караганда азыраак стресстүү кырдаалда колдонууга мүмкүнчүлүк берет. Аларга төмөнкүлөр кирет: мээге чабуул, «Think, Pair, Share» жупта/кичи топтордо иштөө, мозаика ж.б.

Мээге чабуул. Бул окуучуларга кырдаал же маселе боюнча ар кандай ойлорду эркин жана ачык айтууга мүмкүндүк берет. Фантазияны жана чыгармачылыкты өнүктүрөт. Мээге чабуул - бул белгилүү жана кеңири колдонулган интерактивдүү ыкма, анткени ал ар бир окуучуга топтун ишине катышууга мүмкүнчүлүк берет.

Чакан топтордо иштөө. Чакан топтордо иштөө - бул бардык окуучуларга активдүү угуу же жалпы пикирди иштеп чыгуу (методдун максатына ылайык) сыяктуу көндүмдөргө катышууга жана машыгууга мүмкүнчүлүк берген популярдуу метод, чоң топто иштегенге караганда азыраак стресстик кырдаалда кызматташуу жана инсандар аралык баарлашуу көндүмдөрүн көнүгүү. Топтор көп убакытты талап кылгандыктан, топтордо иштөөнү ашыкча колдонууга болбойт. Топтук ишти окуучулар өз алдынча чече албаган маселени чечүү зарыл болгондо колдонуу керек. Эгерде жумшалган күч жана убакыт каалаган натыйжага кепилдик бербесе, тез аракеттенүү үчүн “ойлонуу, жупташып иштөө, пикир алмашуу” ыкмасын тандаган жакшы.

“Jigsaw” мозаикасы - Бул ыкмада окуучулар бири-бирин үйрөтүшөт. Бири-бирин окутуу предметти үйрөнүүнүн жана татаал материалды түшүндүрүү, суроо берүү, угуу, баарлашуу жана башкалар сыяктуу маанилүү көндүмдөрдү практикалоонун эң эффективдүү жолдорунун бири. Бул ыкма окуучуларга кыска убакыттын ичинде чоң көлөмдөгү маалыматты алууга мүмкүндүк берет жана белгилүү бир деңгээлде лекцияларга болгон муктаждыкты алмаштыра алат.

Ролдук оюндар. Колдонула турган ролдук оюндардын көптөгөн түрлөрү бар. Мисалы, «Эне менен кыз», «Дарыгер жана пациент», «Мугалим жана окуучу» ж.б.

3.3 БААЛОО ЖАНА БААЛОО КРИТЕРИЙЛЕРИ

Тест/диктант

Эгерде жооптордун 60% туура болсо, тест/диктант аткарылды деп эсептелет:

- «5» деген баа - 20 тапшырманын/сөздүн ичинен 18-20сы аткарылса (90-100%)
- «4» деген баа - 20 тапшырманын/сөздүн ичинен 15-17си аткарылса (75-89%)
- «3» деген баа - 20 тапшырманын/сөздүн ичинен 12-14ү аткарылса (60-74%)
- «2» деген баа - 20 тапшырманын/сөздүн ичинен 12си же андан аз аткарылса (60% дан кем эмес)
- Текст. «5» деген баа – окуу, текст боюнча суроолорду түзүү, тексттин мазмуну боюнча берилген суроолорго жооп берүү, тексттин мазмунун жеткирүү, өз көз карашын билдирүү
- «4» деген баа – текстти окуу, тексттин мазмуну боюнча берилген суроолорго жооп берүү, тексттин мазмунун жеткирүү;

- «3» деген баа – текстти окуу жана тексттин мазмуну боюнча берилген суроолорго жооп берүү жөндөмү.

Окуу техникасы

- Окууда окуу ылдамдыгы эсепке алынбайт (текст окуучу үчүн табигый темпте окулат).
- Окууда окуу эрежелеринин сакталышы, туура айтылышы жана сүйлөө интонациясы эске алынат.
- Окууда :
  - тексттин жарым барагына 1-2 ката;
  - 1 барак текстке - татаал сөздөрдө 2-3 катага уруксат берилет.

4. ТЕМАТИКАЛЫК ПЛАНДОО
4.1. Класстар боюнча тематикалык пландоо

3-таблица. Класстар боюнча тематикалык пландоо

Тема	5-класс	6-класс	7-класс	8-класс	9-класс	10 -11-класстар
Инсан	<p>Сырткы көрүнүшү жана мүнөзү (көп түрдүүлүк). Атынын мааниси. Кызыкчылыктар (басмырлабоо)Кесиптер (жынысы, социалдык жана башка айырмачылыктарына карабастан).</p> <p>Күнүмдүк тартип (сергек жашоо образы).</p>	<p>Менин өмүр баяным. Адаттар, күнүмдүк иштер (дени сак адаттар, жоопкерчилик), жеке тажрыйба. Иш чөйрөлөрү</p>	<p>Белгилүү инсандардын өмүр баяны (ар түрдүү улуттардын өкүлдөрү). Кыргызстандагы белгилүү инсандардын өмүр баяны (жарандык иденттүүлүк, ар кандай этностук топтор).</p>	<p>Адам жана коом (калыстык, жоопкерчилик, инклюзия). Адам укугу жана эркиндиги (басмырлабо, гендердик теңчилик, социалдык адилеттүүлүк). Жаштардын кыялы, үмүтү жана умтулуусу.</p>	<p>Инсандык мамиле (өз таланттарын билүү, өнүгүүгө умтулуу). Бакыт түшүнүгү. Келечектеги пландар.</p>	<p>Адамдын инсандык эң мыкты көрсөткүчтөрү (сабырдуулук, эмпатия, жоопкерчилик). Адамдын улуу жетишкендиктери (илим, спорт, маданият, коомдогу дүйнөлүк лидерлер).</p>

<p>Үй-бүлө</p>	<p>Үй жумуштары (үй жумуштарын адилеттүү бөлүштүрүү). Үй-бүлөнүн жашоосу (камкордук, өз ара жардам) Үй-бүлө мүчөлөрү (улууга урмат, кичүүгө кам көрүү).</p>	<p>Үй-бүлө кызыкчылыктары. Үй-бүлөлүк каада-салттар жана окуялар, көйгөйлөр (жардам, кам көрүү). Кыргызстандагы үй-бүлөлүк салттар (үй-бүлөлүк баалуулуктар).</p>	<p>Адамдар аралык үй-бүлөдөгү, достор менен болгон мамилелер (чынчылдык, жоопкерчилик). Тилин үйрөнүп жаткан өлкөнүн үй-бүлөлүк салттары (үй-бүлөлүк баалуулуктардын окшоштугу).</p>	<p>Заманбап үй-бүлө. Дүйнөдөгү жана Кыргызстандагы үй-бүлөлүк салттар жана ырым жырымдар (үй-бүлөлүк баалуулуктардын окшоштугу).</p>	<p>Ата-энелер жана балдар ортосундагы мамиле (улууга урмат, кичүүлөргө кам көрүү).</p>	<p>Негизги дүйнөлүк диндер (жалпы баалуулуктар) Үй-бүлө жана дин (жалпы улуттук жана диний баалуулуктар).</p>
<p>Мектеп</p>	<p>Мектеп предметтери. Сабактардын жүгүртмөсү, менин сүйүктүү сабагым, мектептеги жүрүм-турум эрежелери. Эсеп 1-1000</p>	<p>Жылдын ар кайсы мезгилинде каникулдардын өтүүсү (сергек жашоо образы).</p>	<p>Сабактан тышкаркы иш-чаралар (өз талантын билүү, өнүктүрүүгө умтулуу).</p>	<p>Балдар жана жаштар уюмдары (социалдык активдүүлүк, социалдык маселелерди чечүү).</p>	<p>Кесип тандоо (гендердик, социалдык, жеке айырмачылыктар-га карабастан).</p>	<p>Өспүрүм жана анын дүйнөсү (дени сак адаттар, жоопкерчиликтүү жүрүм-турум).</p>

Турак жай, Жашаган жер	Короо, үй чарбасы, үйдөгү милдеттери (адилет бөлүштүрүү, басмырлабоо)	Айылда жана шаарда жашоо, шаарда жана айылда жашоонун оң жана терс жактары.	Адаттан тыш үйлөр, келечектеги үйлөр.	Жашоо деңгээли жана жашоо образы (социалдык инклюзия, экологиялык жашоо образы).	Заманбап шаарлардын жана айылдардын койгойлору (коопсуз, ыңгайлуу шаар, айыл).	Шаардык архитектура (адамдардын ар кандай категориялары үчүн ыңгайлуу шаар, инклюзия).
Сатып алуулар. Тамак-аш Кийим	Дүкөндөрдүн түрлөрү. Эмнени кайдан сатып алса болот. Кийим сатып алуу (жоопкерчилик-түү керектөө).	Узундук жана салмак ченемдери, экологиялык таза таңгак (пластик колдонбоо).	Ресторан, кафе, рецепттер (туура тамактануу).	Дени сак тамактануу. Бүгүнкү Мода, популярдуу брэнндер (көп түрдүүлүк).	Азыркы дүйнөдө адам жана акча. Акчалай эсептешүү формалары (онлайн сооданын коопсуздугу).	Кыргызстандагы жана Улуу Британиядагы белгилүү дукондор. Банктар жана банктагы кызмат корсотуу шарттары (финансылык коопсуздук).
Спорт жана ден-соолук	Спорт. Спорттун түрлөрү. Мен жактырган спорттун түрү (басмырлабоо).	Кыргызстандагы спорт оюндары (аялдар жана эркектер).	Олимпиадалык оюндар тарыхынан (Олимпиадалык оюндарынын максаты).	Бүгүнкү күндөгү олимпиадалык оюндар (Кыргызстандын олимпиада чемпиондору).	Адамдын жашоосунда спорттун тийгизген таасири (сергек жашоо образы).	Белгилүү спорт чеберлери (ар кайсы өлкөлөрдөн катышкан аялдажана эркектер).
Күнүмдүк жашоо	Ооруканада.	Шаарда. Шаардагы транспорт каражаттары (ыңгайлуу транспорт).	Көңүл ачуу.	Жаштардын көйгөйлөрү (субманияттар, коопсуз жүрүм-турум).	Мен жактырган иш (басмырлабоо).	Адам жашоосундагы маанилүү окуялар. Адамдын төрөлүшү, үйлөнүү.

Курчап турган дүйнө	Айлана-чөйрө. Пейзаж. Булганган аба. Климаттык өзгөрүүлөр. Мал чарбасы Аба-ырайы.	Планета коркунучта (экологиялык проблемалар).	Мейкиндик. Жер. Адам (адамдын жыргалчылыгы үчүн илимий ачылыштар).	Заманбап экологиялык көйгөйлөр.	Адамдардын айлана-чойрого тийгизген таасири (жоопкерчилик-түү керектөө).	Табигый кырсыктар. Көйгөйлөрдү чечүүнүн мүмкүн болгон жолдору (экологиялык аң-сезим).
Менин өлкөм	Борбор жана анын кооз жерлери.	Географиялык жайгашуусу. Климат. Аба-ырайы.	Маданият жана салттар. Улуттук оюндар (көп түрдүүлүк).	Кыргызстандын ишкердик турмушу. Кыргыз бренддери.	Мекенге болгон сүйүү. Патриотизм, жарандык иденттүүлүк.	Кыргызстандагы саясат системасы. Кыргызстандын экономикасы.
Үйрөнүп жаткан тилдин өлкөлөрү	Англия, Уэльс, Шотландия жана Тундук Ирландия. Жайгашкан жери, борбору, белгилүү адамдар (этникалык, гендердик, башка айырмачылыктарга карабастан).	АКШ, жайгашкан жери, борбору, белгилүү адамдары (этникалык же гендердик айырмачылыктарга карабастан).	Канада, жайгашкан жери, борбору, белгилүү адамдары (этникалык же гендердик айырмачылыктарга карабастан).	Австралия жана Жаны Зеландия, жайгашкан жери, борбору, белгилүү адамдары (этникалык же гендердик айырмачылыктарга карабастан).	Англис тили – эл аралык баарлашуу тили. Азыркы дүйнөдө тилдин ролу (көп тилдүүлүктүн мааниси).	Англис тилдуу өлкөлөрдүн саясат системасы. Үйрөнүп жаткан тилдин өлкөлөрүнүн экономикасы

Илим жана техника дүйнөсү	Медицина. Компьютерлер жана гаджеттер, интернет жана интернет коопсуздугу	Массалык маалымат каражаттары (пресса, ТВ)	Интернеттен маалымат издөө. Интернет аркылуу кат алышуу (социалдык медиа коопсуздугу).	Социалдык тармактар: Facebook ж.б.	Адамзаттын революциялык ачылыштары жана ойлоп табуулары.	Дүйнөнүн жети керемети. Жер планетасынын техногендик жана жасалма эмес кереметтери.
Адабият, музыка, искусство жана маданият дүйнөсү	Адабият. Белгилүү жазуучу жана анын чыгармалары. Салттар, уламыштар, жомоктор, Тамсилдер. Улуттук кийим. Кыргызстандагы жана дүйнөдөгү улуттук майрамдар (көп түрдүүлүк).	Искусство түрлөрү. Театр жана кино. Кыргызстандын атактуу искусство ишмерлери (этникалык же гендердик айырмачылыктар-га карабастан.)	Театр жана кино тарыхы. Кыргызстандын атактуу искусство ишмерлери (этникалык же гендердик айырмачылыктарга карабастан.)	Кыргыз элдик чыгармачылыгы (маданий көп түрдүүлүк).	Адам сулуулуктун жаратуучусу. Дүйнөнүн жана Кыргызстандын белгилүү сүрөтчүлөрү (этникалык же гендердик айырмачылыктар-га карабастан.)	Музыка - адамдын жашоосунда. Дүйнөнүн жана Кыргызстандын белгилүү композиторлору жана алардын чыгармалары (маданий көп түрдүүлүк).

5. КҮТҮЛГӨН НАТЫЙЖАЛАР

5.1 Класстар боюнча күтүлгөн натыйжалар

4-таблица. Тилдик компетенттүүлүк

5-класс	<p>Графика жана орфография</p> <ul style="list-style-type: none"> – лексика-грамматикалык материалдын чегинде сөздөрдү окуйт жана жазат <p>Фонетика</p> <ul style="list-style-type: none"> – англис тилиндеги бардык тыбыштарды угуу менен адекваттуу сүйлөйт жана айырмалайт;
----------------	--

- сөздөрдөгү жана сөз айкаштарындагы туура басымдарды байкайт;
- семантикалык топторго сүйлөмдөрдү киргизет;
- сүйлөмдөрдүн ар кандай түрлөрүндө туура интонацияны сактайт;
- угуу-сүйлөө жөндөмүн өркүндөтөт.

Лексика

- тематикалык картага ылайык лексикалык минимумду (500 лексикалык бирдикти) тааныйт жана кебинде колдонот

Грамматика

кепте тааныйт жана колдонот:

- жайылтылбаган жана жалпы жөнөкөй сүйлөмдөр, анын ичинде бир нече жагдайлар бар;
- татаал сүйлөмдөр координациялоочу байланыштар менен;
- суроолуу сүйлөмдөр (жалпы, атайын суроолор);
- ырастоочу жана терс формадагы жай сүйлөмдөр;
- активдүү учурдун кеңири таралган формаларында туура жана туура эмес этиштер;
- модальдык этиштер (*can, have to, should*);
- фразалык этиштер;
- белгилүү, белгисиз жана нөлдүк артикли;
- саналгыс жана саналуучу зат атоочтор;
- ат атоочтордун объектик жөндөмөсү;
- зат атоочтун ээлик жөндөмөсү;
- *to be* этиши азыркы белгисиз чакта;
- зат атоочтун көптүк саны;
- шилтеме ат атооч;
- ээлик атооч;
- этиштердин азыркы белгисиз чагы;
- убакыт жана орун предлогдору;
- азыркы үзгүлтүксүз чак;
- өткөн белгисиз чак;

	<ul style="list-style-type: none"> – багыт, орун предлогдору; – <i>like</i> этишинен кийин герундий; – <i>be going to</i> структурасы; – сын атоочтордун салыштырма жана артыкча даражалары.
<p>6-класс</p>	<p><i>Графика жана орфография</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – лексикалык-грамматикалык материалдын чегинде сөздөрдү окуйт, жазат; <p><i>Фонетика</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – англис тилиндеги бардык тыбыштарды угуу менен адекваттуу сүйлөйт жана айырмалайт; – сөздөрдөгү жана сөз айкаштарындагы туура басымдарды байкайт; – семантикалык топторго сүйлөмдөрдү киргизет; – сүйлөмдөрдүн ар кандай түрлөрүндө туура интонацияны сактайт; – угуу-сүйлөө жөндөмүн өркүндөтөт. <p><i>Лексика</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – тематикалык картага ылайык лексикалык минимумду (650 лексикалык бирдикти) тааныйт жана кебинде колдонот; <p><i>Грамматика</i></p> <p>кепте тааныйт жана колдонот:</p> <ul style="list-style-type: none"> – жалаң жана жайылма жөнөкөй сүйлөмдөрдү, анын ичинде бир нече бышыктоочу бар сүйлөмдөр; – татаал сүйлөмдөр координациялоочу байланыштар менен; – суроолуу сүйлөмдөр (жалпы, атайын суроолор); – ырастоочу жана терс формадагы жай сүйлөмдөр; – этиштин белгисиз учур чагы; – этиштин уланды учур чагы; – этиштин кемчиликсиз учур чагы; – белгисиз, белгилүү жана нөлдүк артикли; – зат атоочтун ээлик жөндөмөсү; – этиштен кийин герундий <i>like / love / hate / don't mind</i>; – туура жана туура эмес этиштердин белгисиз өткөн чактары; – сын атоочтун салыштырма жана артыкча даражасы;

	<ul style="list-style-type: none"> – келээр чактын <i>will</i> модалдык этиши; – этиштин <i>-ing</i> мүчөсү менен конструкциялар (келээр чакты билдирүү үчүн); – туура жана туура эмес этиштердин активдүү жана пассивдүү учурда колдонулушу; – шарттуу сүйлөмдөрдүн биринчи түрү; – модалдык этиштер (can, have to, must); – фразалык этиштер; – саналгыс жана саналуучу зат атоочтор.
7-класс	<p><i>Графика жана орфография</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – лексикалык-грамматикалык материалдын чегинде сөздөрдү окуйт, жазат; <p><i>Фонетика</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – англис тилиндеги бардык тыбыштарды угуу менен адекваттуу сүйлөйт жана айырмалайт; – сөздөрдөгү жана сөз айкаштарындагы туура басымдарды байкайт; – семантикалык топторго сүйлөмдөрдү киргизет; – сүйлөмдөрдүн ар кандай түрлөрүндө туура интонацияны сактайт; – угуу-сүйлөө жөндөмүн өркүндөтөт. <p><i>Лексика</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – тематикалык картага ылайык лексикалык минимумду (750 лексикалык бирдикти) тааныйт жана кебинде колдонот. <p><i>Грамматика</i></p> <p>Кепте тааныйт жана колдонот:</p> <ul style="list-style-type: none"> – жалаң жана жайылма жөнөкөй сүйлөмдөрдү, анын ичинде бир нече бышыктоочу бар сүйлөмдөр; – багынычсыз байламтасы менен багынычсыз татаал сүйлөмдөр; – аныктоочу багыңкы сүйлөмдөр; – реалдуу жана реалдуу эмес мүнөздөгү багынычтуу татаал сүйлөмдөр (Conditional 0, 1 and 2); – суроолуу сүйлөмдөр (жалпы, атайын суроолор); – ырастоочу жана терс формадагы жай сүйлөмдөр; – этиштин бүтпөгөн учур чагы; – этиштин уланды учур чагы;

	<ul style="list-style-type: none"> – этиштин учур чагы; – белгисиз, белгилүү жана нөлдүк артикли; – зат атоочтун ээлик жөндөмөсү; – этиштен кийин герундий like / love / hate / don't mind – туура жана туура эмес этиштердин бүтпөгөн өткөн чагы; – этиштин уланды өткөн чагы; – сын атоочтун салыштырма жана артыкча даражасы; – келээр чактын модалдык этиштери will, may, might; – этиштин -ing мүчөсү менен конструкциялар (келээр чакты билдирүү үчүн); – туура жана туура эмес этиштердин активдүү жана пассивдүү учурда колдонулушу; – шарттуу сүйлөмдөрдүн экинчи түрү; – фразалык этиштер; – саналгыс жана саналуучу зат атоочтор; – модалдык этиштер жана алардын эквиваленттери (can, have to, must, should, ought to); – сын атоочтордун жана тактоочтордун салыштыруу даражалары, анын ичинде эрежеден тышкары түзүлгөн, сын атоочтор менен формасы боюнча дал келген тактоочтор.
8-класс	<p>Графика жана орфография</p> <ul style="list-style-type: none"> – лексикалык-грамматикалык материалдын чегинде сөздөрдү окуйт, жазат. <p>Фонетика</p> <ul style="list-style-type: none"> – англис тилиндеги бардык тыбыштарды угуу менен адекваттуу сүйлөйт жана айырмалайт; – тааныш сөздөрдө жана сөз айкаштарында туура басымды сактайт; – жай, суроо жана илептүү сүйлөмдөрдө туура интонацияны сактайт; – угуу-сүйлөө көндүмдөрүн өркүндөтөт. <p>Лексика</p> <ul style="list-style-type: none"> – тематикалык картага ылайык лексикалык минимумду (850 лексикалык бирдикти) тааныйт жана кебинде колдонот. <p>Грамматика</p> <p>Кепте тааныйт жана колдонот:</p> <ul style="list-style-type: none"> – жалаң жана жайылма жөнөкөй сүйлөмдөрдү, анын ичинде бир нече бышыктоочу бар сүйлөмдөр;

	<ul style="list-style-type: none"> – багынычсыз байламтасы менен багынычсыз татаал сүйлөмдөр; – реалдуу жана реалдуу эмес мүнөздөгү багынычтуу татаал сүйлөмдөр (Conditional 0, 1 and 2); – аныктоочу багыңкы сүйлөмдөр; – суроолуу сүйлөмдөр (жалпы, атайын, альтернативдик суроо); – ырастоочу жана терс формадагы жай сүйлөмдөр; – этиштин уланды учур чагы; – этиштин учур чагы; – белгисиз, белгилүү жана нөлдүк артикли; – зат атоочтун ээлик жөндөмөсү; – этиштен кийин герундий like / love / hate / don't mind; – туура жана туура эмес этиштердин белгисиз өткөн чактары; – этиштин уланды өткөн чагы; – этиштин өткөн чагы; – сын атоочтун салыштырма жана артыкча даражасы; – келээр чактын модалдык этиштери will, may, might; – Этиштин -ing мүчөсү менен конструкциялар (келээр чакты билдирүү үчүн); – туура жана туура эмес этиштердин активдүү жана пассивдүү учурда колдонулушу; – шарттуу сүйлөмдөрдүн нөлдүк, биринчи жана экинчи түрү; – фразалык этиштер; – саналгыс жана саналуучу зат атоочтор; – модалдык этиштер жана алардын эквиваленттери (can, have to, must, should, ought to); – □ сын атоочторду жана тактоочторду салыштыруу даражалары, анын ичинде эрежеден тышкары түзүлгөн сын атоочтор менен формасы боюнча дал келген тактоочтор.
9-класс	<p>Графика жана орфография</p> <ul style="list-style-type: none"> – лексикалык-грамматикалык материалдын чегинде сөздөрдү окуйт, жазат. <p>Фонетика</p> <ul style="list-style-type: none"> – англис тилиндеги бардык тыбыштарды угуу менен адекваттуу сүйлөйт жана айырмалайт; – тааныш сөздөрдө жана сөз айкаштарында туура басымды сактайт;

- жай, суроо жана илептүү сүйлөмдөрдө туура интонацияны сактайт;
- угуу-сүйлөө көндүмдөрүн өркүндөтөт.

Лексика

- тематикалык картага ылайык лексикалык минимумду (850 лексикалык бирдикти) тааныйт жана кебинде колдонот.

Грамматика

Кепте тааныйт жана колдонот:

- жалаң жана жайылма жөнөкөй сүйлөмдөрдү, анын ичинде бир нече бышыктоочу бар сүйлөмдөр;
- багынычсыз байламтасы менен багынычсыз татаал сүйлөмдөр;
- аныктоочу багыңкы сүйлөмдөр;
- реалдуу жана реалдуу эмес мүнөздөгү багынычтуу татаал сүйлөмдөр (Conditional 0, 1 and 2);
- суроолуу сүйлөмдөрдүн бардык түрлөрү (жалпы, өзгөчө, альтернативалуу, бөлүүчү суроолор);
- ырастоочу жана терс формадагы жай сүйлөмдөр;
- келээр чакты билдирүү үчүн этиштин бүтпөгөн учур чагы;
- этиштин уланды учур чагы;
- этиштин учур чагы;
- белгисиз, белгилүү жана нөлдүк артикли;
- зат атоочтун ээлик жөндөмөсү;
- этиштен кийин герундий like / love / hate / don't mind;
- туура жана туура эмес этиштердин белгисиз өткөн чактары;
- этиштин уланды өткөн чагы;
- этиштин өткөн чагы;
- сын атоочтун салыштырма жана артыкча даражасы;
- келээр чактын модалдык этиштери will, may, might;
- Этиштин -ing мүчөсү менен конструкциялар (келээр чакты билдирүү үчүн);
- туура жана туура эмес этиштердин активдүү жана пассивдүү учурда колдонулушу;
- шарттуу сүйлөмдөрдүн үчүнчү түрү;
- мурунку көнүмүш аракеттерди билдирүү үчүн колдонулган used to конструкциясы;
- фразалык этиштер;

	<ul style="list-style-type: none"> – саналгыс жана саналуучу зат атоочтор; – модалдык этиштер жана алардын эквиваленттери (can, have to, must, should, ought to); – сын атоочторду жана тактоочторду салыштыруу даражалары, анын ичинде эрежеден тышкары түзүлгөн сын атоочтор менен формасы боюнча дал келген тактоочтор.
--	---

10 – 11- класстар	<p>Орто мектепте мектеп окуучуларынын башталгыч класстарда алган тил билимдери системалаштырылып, студенттер англис тилин билүүнүн негизги деңгээлинин талаптарына ылайык жаңы тил билимдерин жана көндүмдөрүн өздөштүрүүсүн улантууда.</p> <p>Орфография</p> <ul style="list-style-type: none"> – орфографиялык көндүмдөрдү, анын ичинде базалык деңгээлдин лексика-грамматикалык минимумуна кирген жаңы тилдик материалга карата колдонуу менен өркүндөтөт. <p>Фонетика</p> <ul style="list-style-type: none"> – угуу-сүйлөө көндүмдөрүн, анын ичинде жаңы тилдик материалга карата туура айтуу көндүмдөрүн өркүндөтөт; – англисче сөздөрдө жана фразаларда стрессти жана интонацияны сактайт; – сүйлөмдөрдүн ар кандай түрлөрүн жасалгалоодо ритмикалык-интонациялык көндүмдөрдү сактайт. <p>Лексика</p> <ul style="list-style-type: none"> – 3-9-класстарда окулган лексикалык бирдиктерди системалаштырат; оозеки жана жазма пикир алышуунун жаңы темаларын, көйгөйлөрүн жана кырдаалдарын тейлөөчү лексикалык каражаттарды өздөштүрөт. Лексикалык минимум тематикалык картага ылайык 1300 лексикалык бирдикти түзөт; – эл аралык лексиканы, белгилүү сөздөрдүн жаңы маанилерин жана сөз жасоонун продуктивдүү ыкмаларынын негизинде түзүлгөн жаңы сөздөрдү өздөштүрүү менен потенциалдуу лексиканы кеңейтет; – англис тилдүү өлкөлөрдүн маданиятына мүнөздүү, башталгыч жана жогорку класстын темаларынын алкагындагы жагдайларга кызмат кылган кепте лексикалык бирдиктерди, кеңири таралган сөз айкаштарын, кеп этикетинин клишелерин таануу жана колдонуу көндүмдөрүн, сөздүктөрдү колдонуу көндүмдөрүн өнүктүрөт. <p>Грамматика</p> <ul style="list-style-type: none"> – мурда рецептивдик жол менен үйрөнүлгөн грамматикалык кубулуштарды билет жана коммуникативдик багыттагы негизги мектепте үйрөнгөн грамматикалык материалдарды системалаштырат; – сүйлөмдөрдүн мурда үйрөнүлгөн коммуникативдик жана структуралык түрлөрүн таануу жана кепте колдонуу көндүмдөрүн өркүндөтөт;
------------------------------	---

	<ul style="list-style-type: none"> – багынычсыз жана багынычтуу татаал сүйлөмдөр, анын ичинде ыктымалдык даражасы ар түрдүү болгон шарттуу сүйлөмдөр: ыктымалдуу, күмөндүү жана мүмкүн эмес: <i>Conditional 0, 1, 2, 3 and mixed</i> сүйлөмдөр жөнүндөгү билимдерин системалаштырат; – <i>I wish ... (I wish I had my own room)</i> конструкциясы, “<i>Such\so + that</i>” конструкциясы (<i>I was so busy that forgot to phone to my parents</i>) менен сүйлөмдөрүн таануу жана кепте колдонуу көндүмдөрүн калыптандырат; – кеңири таралган негизги мамиле этиштердин чак формаларында кепте колдонуу көндүмдөрүн өркүндөтөт: Present Simple, Future Simple/ Future Perfect/Future Continuous, Past Simple, Present / Past Continuous, Present / Past Perfect; – знает признаки, распознает и употребляет в речи глаголы в следующих формах действительного залога: Present, Perfect Continuous/ Past Perfect Continuous и страдательного залога: Present Simple Passive, Future Simple Passive, Past Simple Passive, Present Perfect Passive; – окууда <i>Past Perfect Passive, Future Perfect Passive</i> этиштердин белгилерин билет жана тааныйт; этиштин чектүү эмес формаларын (<i>Infinitive, Participle 1, Gerund</i>) функцияларын айырмалабастан билет жана тааныйт; – келер чакты билдирүү үчүн кепте ар кандай грамматикалык каражаттарды тааныйт жана колдонот: <i>Simple Future, to be going to, Present Continuous, Present Simple</i>; – учур жана өткөн чакта модалдык пикир билдирген этиштерин тааныйт жана кепте колдонот; – белгилүү/белгисиз/нөлдүк артиклерди, жеке жана көптүк сандагы зат атоочторду (анын ичинде өзгөчөлүктөр) колдонуу көндүмдөрүн өркүндөтөт; – кепте жеке, ээлик, шилтеме, белгисиз, салыштырмалуу, суроолуу атоочторду тааныйт жана колдонот; сын атоочтор жана тактоочтор, анын ичинде санды туюнтуучу тактоочтор (<i>much, many, few, a few, little, a little</i>); негизги жана иреттик сандар; – - предлогдун функционалдык мааниси жөнүндөгү билимдерин системалаштырат жана аларды колдонуу көндүмдөрүн өркүндөтөт: кыймыл-аракеттин багытын, убактысын, ордун билдирген сөз айкаштарындагы предлогдорду; текстте анын бүтүндүгүн камсыз кылуу үчүн ар кандай байланыш каражаттарын, мисалы, тактоочтор (<i>firstly, finally, at last, in the end, however, etc.</i>);
--	---

5-таблица. Кептик компетенттүүлүк

5-класс	<p><i>Угуу көндүмдөрү</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Чет тилдеги тексттерди (1.5 минутага чейин) угуп кабыл алат; – ар кандай тереңдиктеги татаал эмес тексттерди коммуникативдик тапшырмага жана тексттин функционалдык түрүнө
---------	---

жараша (негизги мазмунун түшүнүү, текстти тандап түшүнүү жана толук түшүнүү менен) түшүнөт;

- текстти угуп негизги ойду баса белгилейт;
- негизги фактыларды тандап, экинчи фактыларды калтырат;
- керектүү маалыматты тандап прагматикалык мүнөздөгү билдирүүлөрдөгү тилдин божомолуна, контекстине таянуу менен тандап түшүнөт.

Окуу көндүмдөрү

- тексттердин мазмунуна карата ар кандай тереңдиктеги тексттерди окуйт жана түшүнөт (окуу түрүнө жараша);
- негизги мазмунун түшүнөт (таанышып окуу);
- текстти толук түшүнөт (изилдеп окуу);
- керектүү же кызыккан маалыматты түшүнөт (издеп окуу);
- окуу түрүнө карабастан эки тилдүү сөздүктү колдонот;
- окуунун ар кандай түрлөрүн колдонот.

Таанышып окуу (200-250 сөз)

- теманы, тексттин мазмунун аталышы боюнча аныктайт;
- негизги ойду баса белгилейт;
- тексттен негизги фактыларды тандап, башкаларын калтырат;
- тексттин негизги фактыларынын логикалык ырааттуулугун белгилейт.

Изилдеп окуу (100 – 150 сөз)

- тексттин мазмунун аны маалыматтык кайра иштетүүнүн негизинде толук жана так түшүнөт (тилдик божомол, сөз түзүү анализи, эки тилдүү сөздүктү колдонуу);
- окулган материал боюнча өз пикирин билдирет.

Карап/издеп окуу

- окуучулар үчүн зарыл болгон же алар кызыккан маалыматты тандайт.

Кептик көндүмдөр

- сырткы көрүнүшүн жана мүнөзүн сүрөттөөгө байланыштуу сөздөрдүн жана сөз айкаштарынын көлөмүн билет;
- үй-бүлө мүчөлөрү, достору, Кыргызстандагы майрамдар жөнүндө сүйлөшө алат (10 же андан көп сүйлөм);
- ден соолук жана жеке гигиена, бош убакыт жөнүндө диалогго катыша алат (ар бир тараптан 5 сүйлөм);
- Улуу Британиянын географиялык абалы, көрнөктүү жерлери жана атактуу адамдары тууралуу суроолорго жооп бере

	<p>алат;</p> <ul style="list-style-type: none"> – сөздөрдү жана сөз айкаштарын жөнөкөй жана татаал сүйлөмдөргө бириктире алат; – суроолорго жооп бере алат. <p>Жазуу көндүмдөрү</p> <ul style="list-style-type: none"> – өзү жана башка адамдар жөнүндө кыска фразаларды жана сүйлөмдөрдү жазат; – өзү, курчап турган дүйнө, учурдагы окуялар жөнүндө кыскача тексттерди жазат (20-25 сөз).
<p>6-класс</p>	<p>Угуу көндүмдөрү</p> <ul style="list-style-type: none"> – Чет тилдеги тексттерди (1,5 минута) угуп кабыл алат; – ар кандай тереңдиктеги татаал эмес тексттерди коммуникативдик тапшырмага жана тексттин функционалдык түрүнө жараша (негизги мазмунун түшүнүү, текстти тандап түшүнүү жана толук түшүнүү менен) түшүнөт; – текстти угуп негизги ойду баса белгилейт; – негизги фактыларды тандап, башкаларын калтырат; – керектүү маалыматты тандап прагматикалык мүнөздөгү билдирүүлөрдөгү тилдин божомолуна, контекстине таянуу менен тандап түшүнөт. <p>Окуу көндүмдөрү</p> <ul style="list-style-type: none"> – тексттердин мазмунуна карата ар кандай тереңдиктеги тексттерди окуйт жана түшүнөт (окуу түрүнө жараша); – негизги мазмунун түшүнөт (таанышып окуу); – текстти толук түшүнөт (изилдеп окуу); – керектүү же кызыккан маалыматты түшүнөт (карап/издеп окуу); – окуу түрүнө карабастан эки тилдүү сөздүктү колдонот; – ар кандай окуу түрлөрүн колдонот. <p>Таанышып окуу (250-270 сөз)</p> <ul style="list-style-type: none"> – теманы, тексттин мазмунун аталышы боюнча аныктайт; – негизги ойду баса белгилейт; – тексттен негизги фактыларды тандап, калгандарын калтырат; – тексттин негизги фактыларынын логикалык ырааттуулугун белгилейт. <p>Изилдеп окуу (170 сөз)</p> <ul style="list-style-type: none"> – тексттин мазмунун аны маалыматтык кайра иштетүүнүн негизинде толук жана так түшүнөт (тилдик божомол, сөз

	<p>түзүү анализи, эки тилдүү сөздүктү колдонуу);</p> <ul style="list-style-type: none"> – окулган материал боюнча өз пикирин билдирет. <p>Карап/издеп окуу</p> <ul style="list-style-type: none"> – окуучулар үчүн зарыл болгон же алар кызыккан маалыматты тандайт. <p>Кептик көндүмдөр</p> <ul style="list-style-type: none"> – өзүнүн өмүр баянын, үй-бүлөсүнүн кызыкчылыктарын, үй-бүлөлүк каада-салттарын жана көйгөйлөрүн айта алат (10го чейин кеп сөздөрү); – англис тилдүү өлкөлөр жөнүндө алардын эс алуусу туралуу кыска аңгеме түзө алат (10го чейин кеп сөздөрү); – сөздөрдү жана сөз айкаштарын жөнөкөй жана татаал сүйлөмдөргө бириктире алат; – ар кандай суроолорду берип жана аларга жооп берет. <p>Жазуу көндүмдөрү</p> <ul style="list-style-type: none"> – үлгүгө таянуу менен жеке кат жазат (40-50 сөз), адресаттан анын жашоосу, иштери тууралуу сурайт, өзү жөнүндө да кабарлайт, ыраазычылыгын, өтүнүчүн билдирет; – өзү жөнүндө, белгилүү адамдар жөнүндө, курчап турган дүйнө, азыркы, өткөн жана келечектеги окуялар жөнүндө кыска тексттерди жазат (40-50 сөз).
7-класс	<p>Угуу көндүмдөрү</p> <ul style="list-style-type: none"> – Чет тилдеги тексттерди (1.5 -1,7 минута) угуп кабыл алат; – ар кандай тереңдиктеги татаал эмес тексттерди коммуникативдик тапшырмага жана тексттин функционалдык түрүнө жараша (негизги мазмунун түшүнүү, текстти тандап түшүнүү жана толук түшүнүү менен) түшүнөт; – текстти угуп негизги ойду баса белгилейт; – негизги фактыларды тандап, башкаларын калтырат; – керектүү маалыматты тандап прагматикалык мүнөздөгү билдирүүлөрдөгү тилдин божомолуна, контекстине таянуу менен тандап түшүнөт. <p>Окуу көндүмдөрү</p> <ul style="list-style-type: none"> – тексттердин мазмунуна карата ар кандай тереңдиктеги тексттерди окуйт жана түшүнөт (окуу түрүнө жараша); – негизги мазмунун түшүнөт (таанышып окуу); – текстти толук түшүнөт (изилдеп окуу);

	<ul style="list-style-type: none"> – керектүү же кызыккан маалыматты түшүнөт (карап/издеп окуу); – окуу түрүнө карабастан эки тилдүү сөздүктү колдонот; – ар кандай окуу түрлөрүн колдонот. <p>Таанышып окуу (270-300 сөз)</p> <ul style="list-style-type: none"> – теманы, тексттин мазмунун аталышы боюнча аныктайт; – негизги ойду баса белгилейт; – тексттен негизги фактыларды тандап, калгандарын калтырат; – тексттин негизги фактыларынын логикалык ырааттуулугун белгилейт. <p>Изилдеп окуу (200 сөз)</p> <ul style="list-style-type: none"> – тексттин мазмунун аны маалыматтык кайра иштетүүнүн негизинде толук жана так түшүнөт (тилдик божомол, сөз түзүү анализи, эки тилдүү сөздүктү колдонуу); – окулган материал боюнча өз пикирин билдирет. <p>Карап/издеп окуу</p> <ul style="list-style-type: none"> – окуучулар үчүн зарыл болгон же алар кызыккан маалыматты тандайт. <p>Кептик көндүмдөр</p> <ul style="list-style-type: none"> – өзүнүн өмүр таржымалын, үй-бүлөлүк кызыкчылыктары, үй-бүлөлүк салттары жана көйгөйлөрү жөнүндө айтып бере алат (15 же андан көп сүйлөм); – англис тилдүү өлкөлөр жөнүндө алардын эс алуусу туралуу кыска аңгеме түзө алат (15 же андан көп сүйлөм); – сөздөрдү жана сөз айкаштарын жөнөкөй жана татаал сүйлөмдөргө бириктире алат; – ар кандай суроолорду берип жана аларга жооп берет. <p>Жазуу көндүмдөрү</p> <ul style="list-style-type: none"> – жеке кат жазат (40-50 сөз), адресаттан анын жашоосу, иштери тууралуу сурайт, өзү жөнүндө да кабарлайт, ыраазычылыгын, өтүнүчүн билдирет; – өзү жөнүндө, белгилүү адамдар жөнүндө, курчап турган дүйнө, азыркы, өткөн жана келечектеги окуялар жана окуп жаткан өлкө жөнүндө кыска тексттерди жазат (40-50 сөз).
8-класс	<p>Угуу көндүмдөрү</p> <ul style="list-style-type: none"> – Чет тилдеги тексттерди (1,5-2 минута) угуп кабыл алат;

- ар кандай тереңдиктеги татаал эмес тексттерди коммуникативдик тапшырмага жана тексттин функционалдык түрүнө жараша (негизги мазмунун түшүнүү, текстти тандап түшүнүү жана толук түшүнүү менен) түшүнөт (1,5-2 минута);
- оозеки тексттин мазмунун билдирүүнүн башталышы боюнча болжолдойт;
- текстти угуп негизги ойду баса белгилейт;
- негизги фактыларды тандап, башкаларын калтырат;
- керектүү маалыматты тандап прагматикалык мүнөздөгү билдирүүлөрдөгү тилдин божомолуна, контекстине таянуу менен тандап түшүнөт;
- түшүнүү үчүн маанисиз болгон бейтааныш тил материалдарын этибарга албайт.

Окуу көндүмдөрү

- тексттердин мазмунуна карата ар кандай тереңдиктеги тексттерди окуйт жана түшүнөт (окуу түрүнө жараша);
- негизги мазмунун түшүнөт (таанышып окуу);
- текстти толук түшүнөт (изилдеп окуу);
- керектүү же кызыккан маалыматты түшүнөт (карап/ издеп окуу);
- окуу түрүнө карабастан эки тилдүү сөздүктү колдонот;
- ар кандай окуу түрлөрүн колдонот.

Таанышып окуу (300-370 сөз)

- теманы, тексттин мазмунун аталышы боюнча аныктайт;
- негизги ойду баса белгилейт;
- тексттен негизги фактыларды тандап, башкаларын калтырат;
- тексттин негизги фактыларынын логикалык ырааттуулугун белгилейт.

Изилдеп окуу (300 сөз)

- тексттин мазмунун аны маалыматтык кайра иштетүүнүн негизинде толук жана так түшүнөт (тилдик божомол, сөз түзүү анализи, эки тилдүү сөздүктү колдонуу);
- окулган материал боюнча өз пикирин билдирет

Карап/издеп окуу

- окуучулар үчүн зарыл болгон же алар кызыккан маалыматты тандайт.

Кептик көндүмдөр

	<ul style="list-style-type: none"> – сүйлөшүүнү баштайт, улантат жана бүтүрөт; куттуктоо, каалоо-тилектерди билдирет жана аларга жооп берет; – сылык кайра сурап, макул/макул эместигин билдирет; – маалыматты сурайт жана айтып берет (Ким? Эмне? Кантип? Кайда? Качан? Ким тарабынан? Эмне үчүн?), суроочунун позициясынан жооп берүүчүнүн позициясына өтүп; – сураныч мене кайрылат жана аны аткарууга даярдыгын /баш тартуусун билдирет; – кеңеш берет жана кабыл алат/албайт; – аракетке/өз ара аракеттенүүгө чакырат жана катышууга макул/ макул эместигин билдирет; – сүрөттөө, баяндоо жана билдирүү, ошондой эле эмоционалдык жана баалоочулук сыяктуу коммуникативдик кеп түрлөрүн колдонуп, фактылар жана окуялар жөнүндө кыскача айта алат; окуган текстке таянып, анын негизги идеясын жеткирет; окуган/уккан текстке байланыштуу билдирүү жасайт (18 жана андан көп кеп сөздөрү). <p>Жазуу көндүмдөрү</p> <ul style="list-style-type: none"> – жеке кат жазат (60-80 сөз), адресаттан анын жашоосу, иштери тууралуу сурайт, өзү жөнүндө да кабарлайт, ыраазычылыгын, өтүнүчүн билдирет; – өзү жөнүндө, белгилүү адамдар жөнүндө, курчап турган дүйнө, азыркы, өткөн жана келечектеги окуялар жана окуп жаткан өлкө жөнүндө кыска тексттерди жазат (60-80 сөз).
<p>9-класс</p>	<p>Угуу көндүмдөрү</p> <ul style="list-style-type: none"> – чет тилдеги тексттерди (2 минута) угуп кабыл алат; – ар кандай тереңдиктеги татаал эмес тексттерди коммуникативдик тапшырмага жана тексттин функционалдык түрүнө жараша (негизги мазмунун түшүнүү, текстти тандап түшүнүү жана толук түшүнүү менен) түшүнөт(2минута); – оозеки тексттин мазмунун билдирүүнүн башталышы боюнча болжолдойт; – текстти угуп негизги ойду баса белгилейт; – негизги фактыларды тандап, башкаларды калтырат; – керектүү маалыматты тандап прагматикалык мүнөздөгү билдирүүлөрдөгү тилдин божомолуна, контекстине таянуу менен тандап түшүнөт; – түшүнүү үчүн маанисиз болгон бейтааныш тил материалдарын этибарга албайт. <p>Окуу көндүмдөрү</p> <ul style="list-style-type: none"> – тексттердин мазмунуна карата ар кандай тереңдиктеги тексттерди окуйт жана түшүнөт (окуу түрүнө жараша);

- негизги мазмунун түшүнөт (таанышып окуу);
- текстти толук түшүнөт (изилдеп окуу);
- керектүү же кызыккан маалыматты түшүнөт (карап/издеп окуу);
- окуу түрүнө карабастан эки тилдүү сөздүктү колдонот
- ар кандай окуу түрлөрүн колдонот

Таанышып окуу (370-420 сөз)

- теманы, тексттин мазмунун аталышы боюнча аныктайт;
- негизги ойду баса белгилейт;
- тексттен негизги фактыларды тандап, башкаларын калтырат;
- тексттин негизги фактыларынын логикалык ырааттуулугун белгилейт.

Изилдеп окуу (350 сөз)

- тексттин мазмунун аны маалыматтык кайра иштетүүнүн негизинде толук жана так түшүнөт (тилдик божомол, сөз түзүү анализи, эки тилдүү сөздүктү колдонуу);
- окулган материал боюнча өз пикирин билдирет.

Карап/издеп окуу

- окуучулар үчүн зарыл болгон же алар кызыккан маалыматты тандайт.

Кептик көндүмдөр

- сүйлөшүүнү баштайт, улантат жана бүтүрөт; куттуктоо, каалоо-тилектерди билдирет жана аларга жооп берет;
- сылык кайра сурап, макул/макул эместигин билдирет;
- маалыматты сурайт жана айтып берет (ким? Эмне? Кантип? Кайда? Качан? Ким тарабынан? Эмне үчүн?), суроочунун позициясынан жооп берүүчүнүн позициясына өтүп;
- сураныч менен кайрылып, аны аткарууга даярдыгын/баш тартуусун билдирет;
- кеңеш берет жана кабыл алат/албайт;
- аракетке/өз ара аракеттенүүгө чакырат жана катышууга макул/макул эместигин билдирет;
- өз көз карашын билдирет, өнөктөш менен макул/макул эместигин, күмөндүгүн, сезимдерин, эмоцияларын (кубаныч, кайгы) билдирет;
- сүрөттөө, баяндоо жана билдирүү, ошондой эле эмоционалдык жана баалоочулук сыяктуу коммуникативдик сүйлөө

	<p>түрлөрүн колдонуп, фактылар жана окуялар жөнүндө кыскача айта алат; окуган текстке таянып, анын негизги идеясын жеткирет; окуган/уккан текстке байланыштуу билдирүү жасайт (20 жана андан көп кеп сөздөрү).</p> <p>Жазуу көндүмдөрү</p> <ul style="list-style-type: none"> – үлгү боюнча ар кандай типтеги каттарды (90 же андан көп сөз) жазат, адресаттан анын жашоосу, иштери тууралуу сурайт, өзү жөнүндө да кабарлайт, ыраазычылыгын, өтүнүчүн билдирет; <ul style="list-style-type: none"> – өзү жөнүндө, белгилүү адамдар жөнүндө, курчап турган дүйнө, азыркы, өткөн жана келечектеги окуялар жана окуп жаткан өлкө жөнүндө кыска тексттерди жазат (90 же андан көп сөз).
<p>10-класс</p>	<p>Угуу көндүмдөрү</p> <ul style="list-style-type: none"> – Чет тилдеги тексттерди (2-2,5 минута) угуп кабыл алат; – ар кандай тереңдиктеги татаал эмес тексттерди коммуникативдик тапшырмага жана тексттин функционалдык түрүнө жараша (негизги мазмунун түшүнүү, текстти тандап түшүнүү жана толук түшүнүү менен) түшүнөт (2-2,5 минута); – оозеки тексттин мазмунун билдирүүнүн башталышы боюнча болжолдойт; – текстти угуп негизги ойду баса белгилейт; – негизги фактыларды тандап, башкаларын калтырат; – керектүү маалыматты тандап прагматикалык мүнөздөгү билдирүүлөрдөгү тилдин божомолуна, контекстине таянуу менен тандап түшүнөт; – түшүнүү үчүн маанисиз болгон бейтааныш тил материалдарын этибарга албайт. <p>Окуу көндүмдөрү</p> <ul style="list-style-type: none"> – тексттердин мазмунуна карата ар кандай тереңдиктеги тексттерди окуйт жана түшүнөт (окуу түрүнө жараша); – негизги мазмунун түшүнөт (таанышып окуу); – текстти толук түшүнөт (изилдеп окуу); – керектүү же кызыккан маалыматты түшүнөт (карап/издеп окуу); – окуу түрүнө карабастан эки тилдүү сөздүктү колдонот; – ар кандай окуу түрлөрүн колдонот <p>Таанышып окуу (420 – 500 сөз)</p> <ul style="list-style-type: none"> – теманы, тексттин мазмунун аталышы боюнча аныктайт; – негизги ойду баса белгилейт; – тексттен негизги фактыларды тандап, башкаларын калтырат;

- тексттин негизги фактыларынын логикалык ырааттуулугун белгилейт

Изилден окуу (400 сөз)

- тексттин мазмунун аны маалыматтык кайра иштетүүнүн негизинде толук жана так түшүнөт (тилдик божомол, сөз түзүү анализи, эки тилдүү сөздүктү колдонуу);
- окулган материал боюнча өз пикирин билдирет.

Карап/изден окуу

- окуучулар үчүн зарыл болгон же алар кызыккан маалыматты тандайт.

Кептик көндүмдөр

- сүйлөшүүнү баштайт, улантат жана бүтүрөт; куттуктоо, каалоо-тилектерди билдирет жана аларга жооп берет;
- сылык кайра сурап, макул/макул эместигин билдирет;
- маалыматты сурайт жана айтып берет (ким? Эмне? Кантип? Кайда? Качан? Ким тарабынан? Эмне үчүн?), суроочунун позициясынан жооп берүүчүнүн позициясына өтүп;
- сураныч менен кайрылып, аны аткарууга даярдыгын/баш тартуусун билдирет;
- кеңеш берет жана кабыл алат/албайт;
- аракетке/өз ара аракеттенүүгө чакырат жана катышууга макул/макул эместигин билдирет;
- өз көз карашын билдирет, өнөктөш менен макул/макул эместигин, күмөндүгүн, сезимдерин, эмоцияларын (кубаныч, кайгы) билдирет;
- сүрөттөө, баяндоо жана билдирүү, ошондой эле эмоционалдык жана баалоочулук сыяктуу коммуникативдик сүйлөө түрлөрүн колдонуп, фактылар жана окуялар жөнүндө кыскача айта алат; окуган текстке таянып, анын негизги идеясын жеткирет; багынычсыз жана багынычтуу татаал сүйлөмдөр менен окуган / уккан текстке байланыштуу билдирүү жасайт (22 же андан көп кеп сөздөрү).

Жазуу көндүмдөрү

- үлгү боюнча ар кандай типтеги каттарды жазат (140-160 сөз), адресаттан анын жашоосу, иштери тууралуу сурайт, өзү жөнүндө да кабарлайт, ыраазычылыгын, өтүнүчүн билдирет;
- өзү жөнүндө, белгилүү адамдар жөнүндө, курчап турган дүйнө, азыркы, өткөн жана келечектеги окуялар жана окуп жаткан өлкө жөнүндө кыска тексттерди жазат (140-160 сөз);
- баяндама эссе, сүрөттөмө эссе жазат.

11-класс	<p><i>Угуу көндүмдөрү</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Чет тилдеги тексттерди (3 минута) угуп кабыл алат; – ар кандай тереңдиктеги татаал эмес тексттерди коммуникативдик тапшырмага жана тексттин функционалдык түрүнө жараша (негизги мазмунун түшүнүү, текстти тандап түшүнүү жана толук түшүнүү менен) түшүнөт (3 минута); – оозеки тексттин мазмунун билдирүүнүн башталышы боюнча болжолдойт; – текстти угуп негизги ойду баса белгилейт; – негизги фактыларды тандап, башкаларын калтырат; – керектүү маалыматты тандап прагматикалык мүнөздөгү билдирүүлөрдөгү тилдин божомолуна, контекстине таянуу менен тандап түшүнөт; – түшүнүү үчүн маанисиз болгон бейтааныш тил материалдарын этибарга албайт. <p><i>Окуу көндүмдөрү</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – тексттердин мазмунуна карата ар кандай тереңдиктеги тексттерди окуйт жана түшүнөт (окуу түрүнө жараша); – негизги мазмунун түшүнөт (таанышып окуу); – текстти толук түшүнөт (изилдеп окуу); – керектүү же кызыккан маалыматты түшүнөт (карап/издеп окуу); – окуу түрүнө карабастан эки тилдүү сөздүктү колдонот; – ар кандай окуу түрлөрүн колдонот. <p><i>Таанышып окуу</i> (500-600 сөз)</p> <ul style="list-style-type: none"> – теманы, тексттин мазмунун аталышы боюнча аныктайт; – негизги ойду баса белгилейт; – тексттен негизги фактыларды тандап, башкаларын калтырат; – тексттин негизги фактыларынын логикалык ырааттуулугун белгилейт <p><i>Изилдеп окуу</i> (450 сөз)</p> <ul style="list-style-type: none"> – тексттин мазмунун аны маалыматтык кайра иштетүүнүн негизинде толук жана так түшүнөт (тилдик божомол, сөз түзүү анализи, эки тилдүү сөздүктү колдонуу); – окулган материал боюнча өз пикирин билдирет.
-----------------	--

	<p><i>Каран/издеп окуу</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – окуучулар үчүн зарыл болгон же алар кызыккан маалыматты тандайт. <p><i>Кептик көндүмдөр</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – сүйлөшүүнү баштайт, улантат жана бүтүрөт; куттуктоо, каалоо-тилектерди билдирет жана аларга жооп берет; – сылык кайра сурап, макул/макул эместигин билдирет; – маалыматты сурайт жана айтып берет (ким? Эмне? Кантип? Кайда? Качан? Ким тарабынан? Эмне үчүн?), суроочунун позициясынан жооп берүүчүнүн позициясына өтүп; – сураныч менен кайрылып, аны аткарууга даярдыгын/баш тартуусун билдирет; – кеңеш берет жана кабыл алат/албайт; – аракетке/өз ара аракеттенүүгө чакырат жана катышууга макул/макул эместигин билдирет; – өз көз карашын билдирет, өнөктөш менен макул/макул эместигин, күмөндүгүн, сезимдерин, эмоцияларын (кубаныч, кайгы) билдирет; – сүрөттөө, баяндоо жана билдирүү, ошондой эле эмоционалдык жана баалоочулук сыяктуу коммуникативдик сүйлөө түрлөрүн колдонуп, фактылар жана окуялар жөнүндө кыскача айта алат; окуган текстке таянып, анын негизги идеясын жеткирет; багынычсыз жана багынычтуу татаал сүйлөмдөр менен окуган / уккан текстке байланыштуу билдирүү жасайт (25 же андан көп кеп сөздөрү). <p><i>Жазуу көндүмдөрү</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – үлгү боюнча ар кандай типтеги каттарды жазат (140-160 сөз), адресаттан анын жашоосу, иштери тууралуу сурайт, өзү жөнүндө да кабарлайт, ыраазычылыгын, өтүнүчүн билдирет; – өзү жөнүндө, белгилүү адамдар жөнүндө, курчап турган дүйнө, азыркы, өткөн жана келечектеги окуялар жана окуп жаткан өлкө жөнүндө кыска тексттерди жазат (140-160 сөз); – баяндама эссе, сүрөттөмө эссе, аргументация эссе жазат.
--	---

Социо-маданий компетенттүүлүк

<p>5-6- класстар</p>	<ul style="list-style-type: none"> – тилин үйрөнүп жаткан өлкөлөрүнүн улуттук-маданий өзгөчөлүктөрү жөнүндө түшүнүккө ээ; – кептик жана кептик эмес жүрүм-турум эрежелерин билет, ыраазычылык билдирет, сылык учурашат жана коштошот; – кептик жүрүм-турумун ошол билимге ылайык ишке ашыра алат; – англис тилдүү өлкөлөрдүн балдар фольклору менен тааныш.
---------------------------------	---

7-9- класстар	<ul style="list-style-type: none"> – тилин үйрөнүп жаткан өлкөлөрүнүн улуттук-маданий өзгөчөлүктөрү менен таанышат; – кептик жана кептик эмес жүрүм-турум эрежелерин билет; – бул билимге ылайык сүйлөө жүрүм-турумун ишке ашырууну билет; – өз өлкөсүнүн жана дүйнө элдеринин маданий баалуулуктары менен таанышат.
10-11- класстар	<ul style="list-style-type: none"> – англис тилдүү өлкөлөрдүн улуттук-маданий өзгөчөлүктөрүнө ылайык кептик жүрүм-турумун ишке ашыра алат; – типтүү баарлашуу кырдаалдарында кептик жана кептик эмес жүрүм-турум эрежелерин сактайт; – коомдун социалдык жана маданий турмушунда толеранттуу жүрүм-турумдун негизи катары маданий көп түрдүүлүктүн баалуулуктарын тааныйт жана кабыл алат; – англис тилдүү өлкөлөрдүн көркөм адабияты менен тааныш; – өз маданиятын өз өлкөсүнүн жана дүйнө элинин маданий баалуулуктары менен байланыштырат.

6. НЕГИЗГИ ЧЕНЕМДИК УКУКТУК ДОКУМЕНТТЕР

6.1. Кыргыз Республикасынын ченемдик укуктук документтери

1. Кыргыз Республикасынын Конституциясы (2021-жылдын 5-майы)
2. 2021-2026-жылдарга Кыргыз Республикасында жарандык иденттүүлүктү өнүктүрүү концепциясы. (2020-жылдын 13-ноябры);
3. «Билим берүү жөнүндө» Кыргыз Республикасынын Мыйзамы (2003-жылдын 30-апрели);
4. Кыргыз Республикасынын Өкмөтүнүн 2012-жылдын 23-мартындагы № 201 токтому менен бекитилген Кыргыз Республикасында 2021-2030-жылдарга билим берүүнү өнүктүрүү концепциясы;
5. Кыргыз Республикасында көп маданияттуу жана көп тилдүү билим берүү концепциясы (2022-жылдын 29-декабрындагы № 9);
6. Кыргыз Республикасынын Билим берүү жана илим министрлигинин 2014-жылдын 22-июлундагы № 545/1 буйругу менен 2020-жылга чейин Кыргыз Республикасынын мектеп окуучуларын жана жаш студенттерин тарбиялоо концепциясы бекитилген;
7. жалпы мектепте билим берүүнүн мамлекеттик билим берүү стандарты (Кыргыз Республикасынын Өкмөтүнүн 22.07.2022-ж. № 393 токтому);
8. Адам укуктарынын жалпы декларациясы (1948);
9. Балдардын укуктары жөнүндө Конвенция (Башкы Ассамблеянын 20.11.1989-ж. 44/25 резолюциясы менен кабыл алынган);
10. Кыргыз Республикасында инклюзивдик билим берүүнү өнүктүрүү концепциясы (Кыргыз Республикасынын Өкмөтүнүн 2019-жылдын 19-июлундагы № 360 токтомуна 1-тиркеме);
11. 2030-жылга чейин гендердик теңчиликке жетишүү боюнча Кыргыз Республикасынын Улуттук стратегиясы;
12. "Эркектер менен аялдардын бирдей укуктарынын жана бирдей мүмкүнчүлүктөрүнүн мамлекеттик кепилдиктери жөнүндө" Кыргыз Республикасынын Мыйзамы (2008-жылдын 4-августу, № 184);
13. Кыргыз Республикасынын Өкмөтүнүн “Жалпы билим берүү уюмдарында билим берүү чөйрөсүнүн коопсуздугун жогорулатуу боюнча Кыргыз Республикасынын Өкмөтүнүн айрым чечимдерине өзгөртүүлөрдү киргизүү тууралуу” токтому (17.06.2019-ж. No 295 Кыргыз Республикасынын Өкмөтүнүн 17.01.2020-жылдагы № 12, 2021-жылдын 5-июнундагы № 72токтомдорунун редакциясында) .
14. Кыргыз Республикасынын жалпы билим берүүчү мектептери үчүн Базистик окуу планы (2023-ж.).

7. АДАБИЯТ

7.1 Мугалимдер үчүн

1. Жалпы мектепте билим берүүнүн мамлекеттик стандарты (№393, 22.07.2022)
2. Кыргыз Республикасынын мектептеринде предметтик билим берүүнүн мамлекеттик стандарттары. Түзгөндөр: Рысбаев С., К., Акматова А.А., Калманова Э.К., Абдухамидова Б.А., Эсеналиева К.Э. – Бишкек, 2006.
3. Кыргыз Республикасынын жалпы билим берүү уюмдарынын 5–11-класстары үчүн «Англис тили» предметтик стандарты. Түзгөндөр: Фатнева А.Г., Цуканова Н.Е. Назарбекова Г.Ж., Балута О.Р., Абдышева Ч.А., Султанова Д.Ш., Курбанкулова А.С., Куцева В.С., Арзиева Г.К., Жаникулов У.А., Орусбаева Д.Н. – Бишкек, 2022.
4. 1-4-класстар үчүн англис тили боюнча куррикулум. – Бишкек, 2008.
5. Кыргыз Республикасындагы көп маданияттуу жана көп тилдүү билим берүү концепциясы. – Бишкек, 2009.

6. Кыргыз Республикасынын жалпы орто билим берүүсүнүн алкактык улуттук куррикулуму. – Бишкек, 2010.
7. Формативдик жана суммативдик баалоо боюнча колдонмо. – Бишкек, 2008.
8. Соловова Е.Н. Чет тилдерди окутуунун методикасы. Лекциялардын негизги курсу. – М.: Просвещение, 2007.
9. Соловова Е.Н. Чет тилдерди окутуунун методикасы. Негизги курс үчүн практикум. – М.: Астрель, 2009
10. 9. Окуу планын түзүү, окуу, окуу китептеринин жана окуу материалдарынын сапатынын баалоо боюнча окуу моддары. – Бишкек, 2008.
11. Brown D. H. Teaching by Principles: An Interactive Approach to Language Pedagogy. – Pearson Education, 2009.
12. Gower R., Phillips D. & Walters S. Teaching Practice: A Handbook for Teachers in Training. – Macmillan, 2015.
13. Scrivener J. Learning Teaching: The Essential Guide to English Language Teaching. – Macmillan, 2011.
- 14.
15. www.teachingenglish.org
16. www.learningenglishkids.org
17. www.learningenglishteens.org

7.2 Окуучулар үчүн

1. Абдышева Ч. А., Балута О.Р., Фатнева А.Г., Цуканова Н.Э. Англис тили. 5-кл. – Б.: Аркус, 2017.
2. Абдышева Ч. А., Балута О.Р. Англис тили. 7-кл. – Б.: Аркус, 2019.
3. Балута О.Р., Абдышева Ч. А. Англис тили. 8-кл. – Б.: Аркус, 2021.
4. Балута О.Р., Абдышева Ч. А., Назарбекова Г.Дж., Жолчиева А.А. Англис тили. 6-кл. – Б.: Аркус, 2018.
5. Старков А.П., Диксон Р.Р. Англис тили. 8-9-10-11-класстар. – М: АСТ Астрель, 2005.
6. Фатнева А.Г., Цуканова Н.Э. Англис тили. 10-кл. – Б.: Аркус, 2021.
7. Юсупова А. Англис тили. 7-8-9-10-11-класстар. – Б.: Билим-компьютер, 2012.
8. Bowen M., Hocking L., Wren W. English World. – Macmillan, 2013.
9. Falla T., Davis P. Solutions – Oxford University Press, 2020.
10. Hardy-Could J., Mallery K. English Plus. Grade 7. Workbook. – Oxford University Press, 2017.
11. Simmons N., Wetz B., Falla T. Family and friends 3 – 4. – Oxford University Press, 2018.
12. Styring J., Tims N. English Plus. Grade 7. Student’s book. – Oxford University Press, 2011.
13. Wetz B., Pye D. English Plus. Grade 8. Student’s book. – Oxford University Press, 2010.

7.3 Электрондук ресурстар

1. Санариптик билим берүү ресурстарынын бирдиктүү жыйнагы. - Кирүү режими: <http://school-collection.edu.ru>
2. Билим берүү ресурстарына жетүүнүн бирдиктүү терезеси. - Кирүү режими: <http://window.edu.ru>
3. Чет тилдерди үйрөнүү үчүн ресурстар: Англис тили. - Кирүү режими: <http://www.allbest.ru/langv-e.htm>
4. Челябинск облусунун регионалдык коллекциясы. - Кирүү режими: <http://imc.rkc-74.ru>
5. Англис тилин окутуунун коммуникативдик методу – бул эмне?. - Кирүү режими:

- <http://школы-английского.online/коммуникативный-метод-обучения-англ/>
6. Англис тилин окутууда коммуникативдик методиканы колдонуу (Улуу Британияда англис тилин интенсивдүү үйрөнүү курстарынын мисалында). - Кирүү режими: <http://moluch.ru/archive/52/6746>
  7. Коммуникативдик методика. - Кирүү режими: <http://languagelink.ru/about/communicative/>
  8. Коммуникативдүүлүк заманбап чет тили сабагынын негизги өзгөчөлүгү катары. - Кирүү режими: <http://e-koncept.ru/2016/86982.htm>
  9. The Communicative Approach in English as a foreign language teaching. - Режим доступа: <http://monografias.com/trabajos18/the-communicative-approach/the-communicative-approach.shtml>
  10. www.bilinguacion.com
  11. Чет тилдерди окутууда коммуникативдик ыкма. - Кирүү режими: http://ru.wikipedia.org/wiki/Коммуникативный_подход_в_преподавании_иностранных_языков
  12. Англис тилин окутуунун коммуникативдик методу. - Кирүү режими: http://start2talk.ru/poleznye_stati/communicative_method.html
  13. 13. Чет тилин окутууда коммуникативдик ыкма. - Кирүү режими: <http://cyberleninka.ru/article/n/kommunikativnyy-podhod-v-obuchenii-inostrannomu-yazyku-1>
  14. 14. Англис тилин окутуунун коммуникативдик ыкмалары жөнүндө. - Кирүү режими: <http://start2study.ru/communicative-appr>

